

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

DIN SUMAR:

**Virusurile la
fotograf**

**Putem vorbi
limbi pe care...
nu le știm?**

**Incendiarii in-
vizibili**

**Alexandru Ma-
cedon in cabina
telefonică**

**Reintoarcerea
lui Tutankhamon**

**Din nou despre...
cura de kefir**

In pagina a 2-a:

PRIMA MARE OPTIUNE

Una din marile probleme ale psihologiei sociale este aceea a cauzelor pentru care micile colectivități omenesti au o formă de piramidă: în virful acesteia se află totdeauna „stelele”, la etajul imediat inferior „privilegiații”, apoi... Dar de ce se află unii totdeauna acolo sus, mereu inconjurați de alții, atrași parcă spre ei de un puternic magnet, în timp ce o a treia categorie rămâne de o parte? Iar pe înșii de pe treapta de jos a piramidei unii caută chiar să-i expulzeze total din

ea? Aceste categorii pot fi întâlnite în orice colectivitate umană. Chiar și la grădiniță.

Grupa de copii de la grădiniță este astfel primul colectiv organizat din viața omului. Studiind bine copiii în această formă de organizare a lor, vom ajunge, poate, să cunoaștem legile care guvernează și colectivitățile de alte vârste, chiar foarte depărtate de aceea a grădiniței.

Documentar

PRIMA MARE OPTIUNE

Probleme există încă acasă, înainte de a pleca la grădiniță. O fetiță era mereu nerăbdătoare să se vadă cit mai repede cu prietenele. Și, la cinci ani, acesta-i un lucru foarte important. Într-o zi, mama i-a spus puțin iritată: „Ce mai vrei, nu-s eu cu tine?” Dar fetița i-a răspuns prompt: „Tu nu ești copil. Mie-mi trebuie copii”. Și într-adevăr, la această vârstă cea mai grea pedeapsă este izolarea de copiii de-o seamă cu cel pedepsit.

Iată însă și reversul situației. Un alt copil, de astă dată băiețel, plingea în fiecare dimineață, și uneori se prefăcea chiar bolnav, ca să nu fie trimis la grădiniță. Și de fiecare dată voia să ia cu el de acasă o jucărie, bomboane etc. de parcă la grădiniță n-ar fi avut destule jucării.

Dar să nu ne grăbim cu concluziile. Și să-i urmărim, imaginar, pe cei doi copii la grădiniță. Cum s-a ivit în prag, spre fetiță se repede un grup gălăgios de prietene. Joaca se încinge imediat. Într-alt colț al încăperii, s-au adunat băieții — care au de rezolvat o importantă problemă „inginerească”: tocmai termină construcția unei nave. Grupul de „construcționiști” are și un comandant, și încă ce comandant! Îi admonestează pe ceilalți copii, le atribuie „funcții”, le dă „misiuni”. Ba, pe unul îl exclude chiar din echipaj ca „nepriecut”.

Astfel de mici despoți există aproape în fiecare grup de copii. Acum treizeci-patruzeci de ani articolele de specialitate îi numeau „conducători”; astăzi li se spune, cu un termen nou, „lideri”...

Între timp — să ne imaginăm în continuare — de grup s-a apropiat băiețelul care n-ar fi vrut cu nici un chip să ajungă la grădiniță. Privește sfios în toate părțile și, până la urmă, se hotărăște să se apropie de băieți. Adresându-se „liderului”, îl întreabă dacă îl primește și pe el în joc, dar nu uită să adauge, spre a fi mai convingător, că a adus cu dînsul o jucărie. Cel întrebat măsoară mai întâi cu privirea ploconul, după care răspunde condescendent, adresându-se celorlalți copii: — Bine, să vină... Să controleze bilețele...

„Solicitantul” e fericit: a izbutit să-și „cumpere” un loc sub soare.

Acum e clar de ce băiatul nu voia să se ducă la grădiniță. Nu se simțea bine între ceilalți copii. Fetița, în schimb, era la largul ei cu prietenele. Ca să nu mai vorbim de „liderul” grupului de băieți, care întrunea cele mai multe simpatii.

„Societatea” copiilor

Dar de ce unul este „votat” de majoritatea membrilor grupului, iar altul de numai câțiva? Punind această întrebare chiar copiilor, adică celor mai în măsură să cunoască răspunsul, experimentatorii au aflat că cel mai frecvent motiv invocat este o trăsătură pozitivă a celui ales, de obicei bunătațe. Altele, răspunsurile au alcătuit un cerc vicios: „Îmi place pentru că ne jucăm împreună” sau „Ne jucăm împreună pentru că îmi place”. În sfârșit, o ultimă categorie de copii îi apreciază pe cei de o vârstă cu ei ghidându-se după principiul: „Să nu-mi faci rău și am să spun că-mi faci bine!”. Așa se naște categoria de aprecieri pozitive care încep cu o negație: „Nu-i bătaș”, „Nu la jucăriile altor copii”, „Nu-i întărită pe alții”. Preșcolarii mai mari explică de cele mai multe ori preferințele pentru un coleg printr-o însușire a lui: „Desenează bine”, „Dansează bine” etc.

Opinia adulților, a educatorilor are și ea uneori o mare însemnătate în determinarea locului pe care un copil îl ocupă în „societatea” celor de-o vârstă cu el. Dar preșcolarii mai mari își formează o atitudine proprie, neinfluențată de nimic, față de tovarășii de joacă. S-au căpătat, de aceea, și răspunsuri de felul: „Pentru cei mari e bun, dar pentru noi e rău!” sau „Pentru noi e bun, dar pentru cei mari e rău!”

Așadar de ce unii sînt „buni” și alții „răi”?

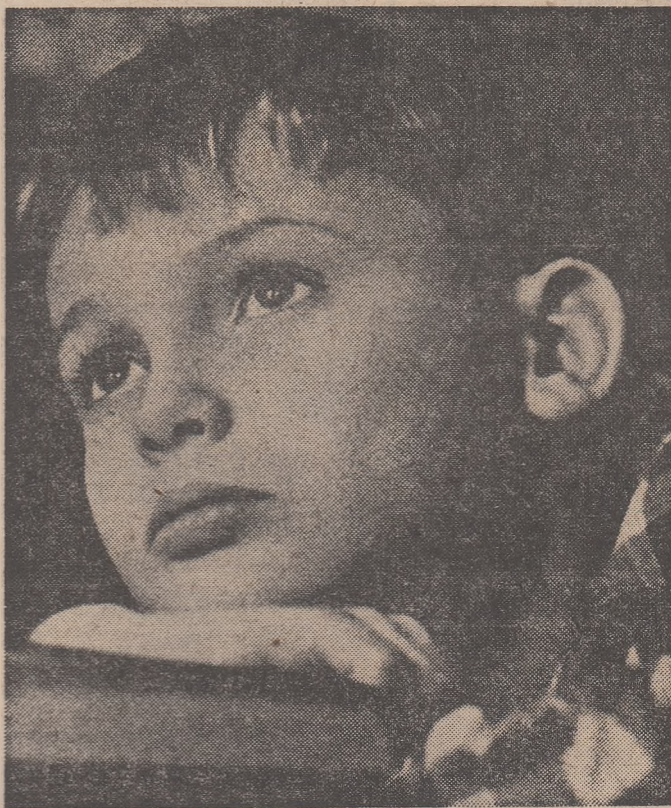
Prefixul tele poate fi aflat înaintea multor cuvinte care numesc cele mai diverse lucruri și fenomene — de la prozaicele telefon și telegraf la mai puțin cunoscutul telencephalon (subdiviziune a creierului). J. Moreno, întemeietorul sociometriei — orientare din sociologie care urmărește cercetarea și măsurarea prin teste a relațiilor psihice de simpatie, antipatie sau indiferență dintre membrii unui grup social mic — utilizează elementul „tele”, pentru a ne exprima așa, într-o formă pură. „Tele” ar explica, după părerea lui Moreno, de ce unii copii se situează în virful piramidei, iar alții sînt aproape expulzați din ea, cu alte cuvinte, „tele” l-ar face pe om „stea”. Ce este însă acest enigmatic „tele”? Întrebarea n-a căpătat un răspuns clar nici chiar din partea lui Moreno. „Tele” — spunea el — poate ține de structura genei sau de ce totuși altceva. Studiul telepsiholo-

gic de atunci ei își formează și un etalon de „frumusețe umană”, etaloane de „om bun”, de „om inteligent” etc. Ulterior, experiența proprie mai corectează aceste etaloane. În cazul întâlnirii cu alți oameni se petrece o confruntare cu propriul etalon. Dacă omul întâlnit corespunde etalonului, el devine simpatie, dacă nu corespunde e antipatie. Fiecare om are o întreagă colecție de etaloane pentru aprecierea altor oameni. Aceste etaloane se interpun între indivizii concreți și capacitatea lor de a percepe și aprecia alți indivizi.

Stele

și singuratici

O sută de educatori de grădiniță au fost solicitați să-i caracterizeze pe cei mai populari copii din grupele lor, să facă cu alte cuvinte portretul psihologic al unor „stele”, dar și al unor copii

Singuratic

Foto: I. Heinoin

pe care colegii lor nu-i aleg niciodată conducători, prin urmare al unor „singuratici”. Era vorba, cu alte cuvinte, de alcătuirea profilului social-psihologic al celor doi poli ai grupelor de copii... Apoi s-a trecut la prelucrarea datelor obținute: s-au extras calitățile enumerate, s-au calculat procentajele, s-au tras concluzii. S-a ținut, evident, seama și de faptul că datele nu alcătuiau portrete imparțiale ale unor „stele” sau „singuratici”, ci că erau făcute de oameni părtinitori. În portretele copiilor excepționali se făcea puternic simțită „influența aureolei” lor; copiii buni erau prezentați ca atare; în sfârșit, la cei care dădeau educatorilor mai multă bătaie de cap, până și calitățile păreau defecte. Spre a micșora „influența aureolei”, trebuie să se recurgă de aceea la „rating”, adică aprecierile să fie încredințate unor persoane competente care să nu se consulte între ele.

Dar să ne întoarcem la preșcolarii asupra cărora s-au făcut caracterizările. S-a afirmat, de pildă, că „stelele” se remarcă mai ales în cursul jocurilor: ei le organizează cel mai bine, inventează întorsături captivante, își atribuie ei înșiși diverse roluri. La vîrsta preșcolară jocul are o însemnătate excepțională pentru evoluția copilului. Nu întimplător pedagogii și psihologii apreciază nivelul de dezvoltare a copilului, a intelectului, a voinței lui, a personalității în ansamblu după felul cum se joacă.

„Stelele” sînt, deci, cei mai evoluți membri ai grupului. Ei sînt de obicei corecți, comunicativi, prietenoși. Mulți au, pe deasupra, și înclinații artistice și un fizic agreabil. Dar nici ei nu sînt lipsiți de cusururi. Unora le place mereu să comande, să fie ascultați orbește. Dar aceste caracteristici nu sînt, oare, germeni ai aroganței, ai lipsei de respect față de colectiv și ai altor trăsături negative de mai târziu?

Nu toți „liderii” de la grădiniță sînt în școală premiați. De multe ori copii obișnuiți mai înainte cu „adoranța” tovarășilor de joacă nu se împacă la școală cu o poziție banală și, de aceea, devin capricioși, închiși în ei, bosumflați... Iar dacă nici într-un târziu nu

se acomodează, pot coborî chiar pînă la treapta cea mai de jos a piramidei. Ce se întimplă, însă, cu cei care și la grădiniță aveau o poziție inferioară? Educatorii socotesc că acești copii devin bătăuși, încăpăținați, pîricioși, dezordonati, morocanoși. Nu le place să se joace, nici nu știu dealtminteri, și nu-i lasă nici pe alții. Și chiar dacă printre acești copii sînt unii înzestrați, inventivi, colegii lor nu-i prețuiesc. Dar educatorii?

Un studiu comparativ a arătat că există însușiri umane care, la orice vîrstă, ameliorează situația celui care le posedă în sistemul raporturilor cu semenii. O astfel de trăsătură este, de pildă, înfățișarea fizică agreabilă. Dar în toate etapele sînt categoric apreciate succesul la învățătură, atenția și participarea activă la lecții, conștiințiozitatea etc. După cum sînt apreciate și bunătața și prietenia.

Și încă un fapt interesant, subliniat de inițiatorii experienței de mai sus: pentru a-și asigura o poziție favorizată între cei de-o vîrstă cu ei, copiii trebuie să întrunească multe trăsături pozitive; în schimb, una sau cel mult două trăsături negative îi condamnă să fie mereu între copiii nepopulari, chiar izolați.

Dar poziția în grup nu e asigurată numai de însușirile individului. Multe lucruri depind și de grupul din care face parte, de nivelul și de natura exigențelor la care trebuie să răspundă fiecare membru al grupului. De aceea, de multe ori se ivesc și astfel de fenomene. Un copil a izbutit să ocupe în colectivul lui o poziție bună, dar în prejurările îl silesc să se mute într-o altă clasă, cu un alt sistem de „orientare valorică”. Dacă experiența ar fi repetată și în această clasă, s-ar vădi, poate, că școlarul care în vechea clasă era „stea”, acum a devenit un „izolat”. Ca să-și schimbe poziția, el ar trebui să-și schimbe însăși comportarea (de astă dată în rău!) conform „standardului” adoptat de clasă.

Ajunși aici, constatăm însă că din faimosul „tele” n-a mai rămas nimic. Nu de el depinde situația individului în colectivitate, ci de o sumă de factori reali: propriile calități și calitățile grupului. Cel puțin așa au arătat datele rezultate din studii social-psihologice. Care trebuie considerate însă doar ca date statistice. Căci omul nu este o însumare de factori pozitivi și negativi din care cei dinții concu la înălțarea spre virful piramidei, iar ceilalți la situația contrară. El este înfinit mai complex decît cele mai complexe scheme sau formule. Încît, oricît de bine organizate ar fi, studiile care se fac asupra-i nu fac decît să pună în lumină anumite tendințe fundamentale.

I. Kolominski

documenta.

„documentar docum.

mentar documentar du

documentar document

mentar documentar docu

ar documentar documentar

umentar documentar docu

ar documentar documentar

umentar documentar docu

ar documentar documentar

umentar documentar docu

ar documentar documentar

umentar documentar docu

ar documentar documentar

umentar documentar docu

ar documentar documentar

umentar documentar docu

ar documentar documentar

umentar documentar docu

ar documentar documentar

umentar documentar docu

ar documentar documentar

umentar documentar docu

Dinamism, operativitate, eficiență

Acțiunea de perfecționare și raționalizare a structurilor organizatorice în economie, desfășurată în ultimele săptămâni în întreprinderi și centrale, se înscrie ca un nou moment semnificativ în accelerarea dezvoltării țării noastre în etapa actuală. Ea continuă un vast ansamblu de măsuri, inițiate în conformitate cu hotărârile conferințelor naționale și ale Congresului al X-lea al partidului și exprimate în crearea centrelor industriale, în instituționalizarea conducerii colective, în adunările generale ale oamenilor muncii, în perfecționarea legislației principalelor domenii ale activității economico-sociale. Aceste măsuri au avut, se știe, în vedere întemeierea cadrului necesar pentru sporirea operativității în conducerea activității vieții economice, pentru o participare cât mai largă a oamenilor muncii la luarea deciziilor, pentru utilizarea eficientă a potențialului material și uman al țării în vederea unui progres cât mai rapid și a ridicării nivelului de trai. Ele s-au soldat cu rezultate pozitive, oglindite din plin în îndeplinirea cincinalului trecut și în realizările din primii doi ani ai cincinalului actual. Plenara C.C. al P.C.R. din februarie-martie a.c.

a arătat însă că, cu toate progresele realizate pe măsură ce s-au realizat, în domeniul structurilor organizatorice mai persistă lipsuri și anomalii generate de existența unor fenomene negative ca: supradimensionarea aparatului administrativ-funcționăresc în raport cu nevoile reale, întâzieri în soluționarea operativă a problemelor, dănuirea unor paralelisme și verigi intermediare, utilizarea în activități administrative a numeroase cadre de specialități care ar fi mult mai necesari în producție. Ținând seama de aceste realități, măsurile adoptate de Plenara C.C. al P.C.R. din 28 februarie — 2 martie a.c. și prevederile Decretului privind normele unitare de organizare a ministerelor și a celorlalte instituții centrale de stat țintesc să asigure un grad superior de funcționalitate și suplețe în activitatea de conducere, apropiind-o de producție și determinând în felul acesta o creștere substanțială a eficienței muncii sociale. Ele își vor face, fără îndoială, simțite efectele salutare în viața economică, determinând o îmbunătățire calitativă a întregii activități: asistență tehnică competentă în toate schimburile, promovarea tehnolo-

giilor noi, scăderea consumurilor specifice, creșterea indicilor de utilizare a mașinilor și utilajelor, reducerea importurilor la stricta necesitate, îmbunătățirea calitativă a produselor etc.

Cum însă orice măsură depinde de cel care o aplică, este de maximă însemnătate ca fiecare cetățean să înțeleagă sensurile profunde ale conținutului hotărârilor, rațiunile imperative care le-au determinat, importanța lor pentru dezvoltarea economico-socială a țării. Tocmai acesta este și motivul pentru care în întreprinderi și centrale industriale au loc luna aceasta adunări deschise de partid care, întregindu-se într-o practică acum trainic încetățenită în activitatea partidului nostru, au menirea de a asigura explicarea temeinică a principalelor măsuri și hotărâri adoptate, de a analiza modul cum au fost ele aplicate și în același timp de a-i mobiliza pe membrii partidului, pe toți oamenii muncii la traducerea lor în viață în cele mai bune condiții, stimulând spiritul de responsabilitate socială, energia și inițiativa creatoare a constructorilor noii societăți.

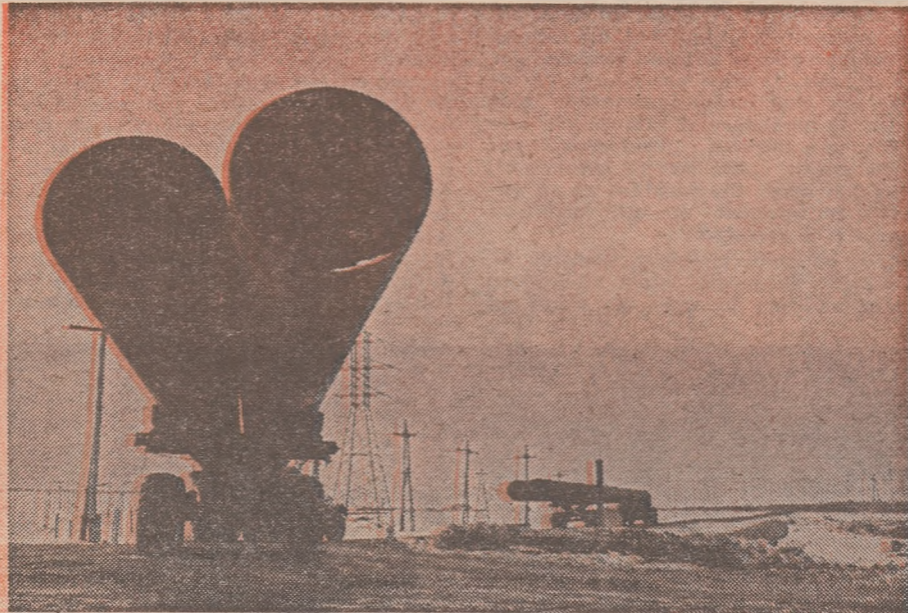
CE SE DISCUTA

Parcaje inverzite

De câțiva ani specialiștii care se ocupă de protecția mediului înconjurător trag mereu semnale de alarmă, cerind în același timp să se găsească remedii împotriva neajunsurilor pe care le sesizează. Printre acuzații se află betonul și asfaltul orașelor, care astupă și sufocă întinderi crescînde de teren. Dar fiind că de sub aceste învelișuri abia mai răzbește pe ici pe colo cite un petec de pământ, balanța apei din subsolul urban începe să se resimtă. Printre altele, pentru că ploaia nu mai are pe unde să pătrundă în sol, nivelul apei subterane scade.

În momentul de față, se fac diverse încercări de a remedia această situație. În cadrul unei experiențe, locurile de parcare, benzile de staționare de la marginile străzilor și chiar străzile cu un trafic mai scăzut au fost „pavate” cu cărămizi găurite, așezate cu găurile în poziție verticală. Găurile au fost apoi umplute cu pământ cernut și amestecat cu turbă, iar suprafețele astfel tratate au fost semănate cu gazon și trifoi. După două săptămâni plantele au răsărit. Concomitent rădăcinile au străbătut găurile și s-au infipt bine în solul de dedesubt, fixînd astfel și cărămizile. Chiar în timpul unor ploii abundente automobilele au găsit în aceste zone un teren rezistent, în care nu s-au infundat. În plus spațiile verzi realizate în urma extinderii metodei ar îmbunătăți clima, echilibrînd temperatura și incitînd praful să se depună.

Cam în același domeniu a fost făcută și o altă experiență interesantă: 40 de specii de plante au fost testate pentru rezistența lor în condițiile tipice din vecinătatea autostrăzilor. Numai nouă au putut suporta acest mediu extrem de poluat și nefavorabil. În al doilea stadiu al cercetărilor plantele vor primi „ajutor” pentru a ajunge totuși să crească. De pildă, pentru a neutraliza acțiunea inhibitorie a sării presărate iarna pe șosea, solul devine sărăturat, care se compune aproape exclusiv din nisip steril, va fi amestecat cu un îngrășămint obținut din deșeurii menajere.

Luna viitoare va începe, printr-o conductă de 1800 kilometri, „pomparea” țițeiului din zăcămintul de la Samotlor, Siberia răsăriteană, către țărmurile Volgăi. În fotografie: ultimii kilometri de conductă
Foto: E. Kotleakov (A.P.N.)

URBANISTICĂ

Destinul citadin al omului

„Omul viitorului va fi orășean”. Este o afirmație pe care o întâlnim deseori repetată în ultima vreme. Dar cum va trăi el în orașele tot mai aglomerate?

Evident, ideal ar fi ca orașele să aibă condiții de viață cât mai confortabile: aer curat, apă potabilă ca „de izvor”, multă verdețură, liniște etc. Dar aceste deziderate sînt departe de situația reală care există în urbanismul modern. Deși uneori chiar specialiștii propun proiecte irealizabile atît sub aspect tehnic, cît și organizatoric și mai ales economic.

La altă extremă se situează cei care iau în considerare numai posibilitățile tehnice sau economice de diminuare a poluării mediului. Această optică este frecventă mai ales în Occident. Condițiile de trai ale omului modern sînt stabilite, dacă ne putem exprima așa, fiind seama doar de criteriul de rentabilitate.

Primele semnale de neliniște au răsunat după ce Londra a fost de mai multe ori acoperită de o ceață nocivă și s-a stabilit că mortalitatea suferinzilor de afecțiuni coronariene a crescut brusc. Fenomene similare au fost înregistrate apoi și în S.U.A., Belgia, Mexic, Japonia... Cu alte cuvinte, neliniștea s-a produs atunci cînd în mai multe orașe din diverse țări atmosfera poluată a început să pună în primejdie viața omului.

Specialiștii sovietici consideră că mediul urban nu poate oferi în momentul de față condițiile de viață care există în așezările rurale, dar pe de altă parte sînt hotărîți să nu admită ca urbanizarea să prejudicieze sănătatea omului. De aceea ei au elaborat o serie de norme a căror riguroasă respectare ar putea contribui la asanarea atmosferei urbane. Aceste norme ar urma să fie introduse pe etape.

Într-o primă etapă ei determină, prin experiențe pe animale, limita admisibilă a concentrației de substanțe nocive din apă și aer. Se experimentează anume pe animale doze de 1, 5, 10 și 20 miligrame de substanțe nocive. Dacă se va constata, de pildă, că doza de 5 miligrame are asupra lor o influență nocivă, se va conchide că ea este inadmisibilă și se va căuta o doză limită care să nu dăuneze organismului nici după o acțiune îndelungată. În același scop în momentul de față se fac și circa 40 de teste biochimice. Utilizînd metode moderne, specialiștii vor să determine „agresivitatea” potențială a unui mare număr de compuși.

Pînă în clipa de față biochimii sovietici au stabilit pentru un număr de 400 de substanțe concentrația admisibilă în apă și pentru 120 în aer. După ce aceste concentrații vor fi aprobate de Ministerul Sănătății, ele vor deveni lege pentru toate așezările urbane din U.R.S.S.

Toate orașele noi aflate acum în construcție în Uniunea Sovietică au fost proiectate, evident, în conformitate cu normele sanitare în vigoare. Mai greu e cu orașele vechi unde serviciul sanitar caută să limiteze poluarea la o cotă cât mai coborîtă. Dar și succesele dobîndite pe acest plan sînt demne de luat în seamă. Sînt remarcabile mai ales rezultatele obținute la Moscova, despre care am relatat cu alt prilej.

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Metalul secolului XX

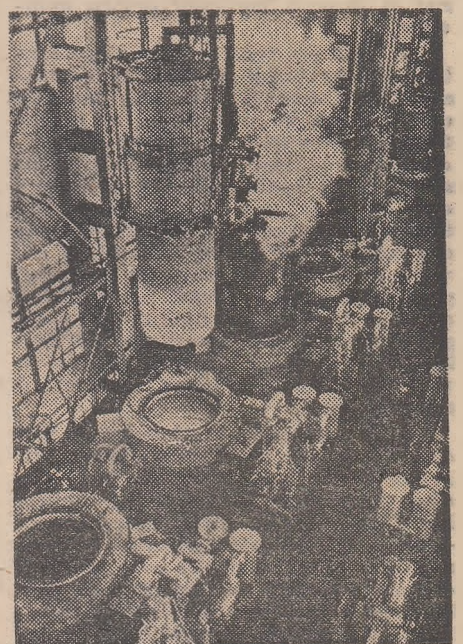
Deși ușor, titanul este extrem de solid, rezistă la mediile cele mai agresive și la temperaturi foarte mari și nu știe

ce este rugina. Fără el, progresul chimiei și industriilor constructoare de mașini-unelte, aeronautică, navală și spațială ar fi fost desigur mult întîrziat, în-cît pe bună dreptate s-a spus despre titan că este metalul secolului XX.

Prețiosul metal e destul de răspîndit în natură, dar atît de dizolvat în alte adausuri în imensa masă a scoarței terestre, încît extracția lui este extrem de dificilă. Acum, însă, problema producerii sale poate fi socotită rezolvată. Grație eforturilor conjugate ale specialiștilor, în U.R.S.S. au intrat în funcțiune puternice combinate de titan și magneziu la Zaporojie, Ust-Kamenogorsk și Berezniiki.

Odinioară, zgura de titan, amestecată în malaxoare speciale cu praf de cărbune și leșii bisulfite cu proprietăți astringente era supusă coacerii într-un cuptor obișnuit. Nevoile mereu crescînde ale industriei au reclamat, însă, agregate mult mai productive, capabile să producă materie primă de o calitate mult superioară. Acum, brichetele de titan obținute în noile cuptoare puse la punct de inginerii sovietici sînt mult mai permeabile la gaze, ceea ce face ca procesele ulterioare să fie mult mai rapide: grație continuității în funcționare, noul agregat furnizează de patru ori mai multe brichete decît înainte.

Aceasta este totuși numai o soluție temporară, întrucît specialiștii de la Zaporojie sînt pe cale să elaboreze o adevărată linie tehnologică care să elimine lungul proces al brichetării. Deoarece continuă să fie nu numai costisitoare, ci și dificilă, brichetarea va fi înlocuită de un aparat de clorurare care va măcina materia primă, ce va fi apoi amestecată în proporții determinate cu cocs. Amestecul va fi clorurat cu clor gazeiform și purificat cu mare atenție, întrucît acest factor ho-

Combinatul de titan și magneziu din Berezniiki
Foto: E. Kotleakov

tărăște calitatea titanului. Apoi, metalul va fi expedit în întreprinderilor beneficiare. O bună parte a producției va rămîne însă în combinate, întrucît în momentul de față este în curs de elaborare și o tehnologie care să permită obținerea pulberii de titan.

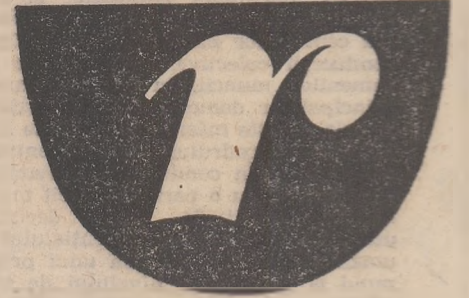

REÎNTOARCEREA LUI TUTANKHAMON

După jumătate de secol,
jurnalul unui celebru arheolog

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

La începutul anului 1923, mai întâi ziarele din Anglia și apoi și din multe alte țări au publicat articole cu titluri care intrigau: „Cea mai mare descoperire din Valea regilor”, „Fabuloasele comori ale Egiptului”, „Tutankhamon revine în actualitate” etc. Ele anunțau, astfel, descoperirea, la 5 noiembrie 1922, în regiunea aceea de pe malul vestic al Nilului unde erau înmormintiți atîția regi, a mormintului unuia din cei mai enigmatice faraoni egipteni — aminteste R. Rubinstein, candidat în științe istorice, într-un scurt articol introductiv la jurnalul arheologului englez H. Carter tradus recent de revista sovietică „Vokrug sveta”.

„Cine a fost acest faraon despre care vorbea deodată toată lumea, ce se știa despre el înainte de a se descoperi mormintul? — se întreabă în continuare specialistul sovietic.

Se știa că avea numai 9 ani cînd s-a urcat pe tron și 18 cînd a murit. Din timpul domniei lui au ajuns pînă la noi puține documente; cel mai important, mai interesant pentru istorici este decretul de încoronare a lui Tutankhamon, scris pe o lespede aflată în marele templu al zeului Amon din Karnak.

„Dar cu toate că domnia lui Tutankhamon era atestată documentar și în Valea regilor se făcuseră destule investigații, mormintul lui nu fusese descoperit. Arheologul englez Howard Carter era convins însă că mormintul enigmaticului faraon se afla în Valea regilor și, în 1915, a început să facă săpături acolo. Lucrările au durat 7 ani”.

Reproducem mai jos fragmente din jurnalul arheologului, dat publicității anul trecut (parte din însemnări au fost utilizate de autor în lucrarea „Mormintul lui Tutankhamon”, publicată curînd după prețioasa descoperire).

„Nu eram cei dintii”

Am sosit la Luxor la 28 octombrie 1922 și, la 1 noiembrie, după ce am angajat muncitorii de care aveam nevoie, eram gata să încep o nouă serie de lucrări. Săpăturile anterioare se opriseră lângă latura nord-estică a mormintului lui Ramses al VI-lea și de acolo am început să înaintez spre sud în direcția barăcilor pentru muncitori.

Dar cînd am venit a doua zi pe șantier am fost izbit de tăcerea neobișnuită care domnea; lucrările fuseseră oprite și mi-am dat seama că se înfăptuise ceva ieșit din comun. Se descoperise o intrare abruptă în peretele stîncos. Am urmărit apoi cu nerăbdare cum se iveau, una după alta, niște trepte care duceau în adînc. În cele din urmă, după apusul soarelui, la nivelul celei de a 20-a trepte a apărut partea superioară a unei uși zidite și sigilate. Am cercetat sigiliul, dar n-am putut descifra nici un nume. Se deslușea numai binecunoscutul însemn al necropolei regale egiptene: un șacal și două prizonieri.

La 24 noiembrie toată scara a fost curățată și am putut studia bine ușa. Partea de jos a sigiliului era mult mai clară, încît am putut descifra numele lui Tutankhamon. Dacă descoperisem — ceea ce părea foarte plauzibil — mormintul acestui enigmatic rege, a cărui domnie a coincis cu una din cele mai interesante perioade din istoria Egiptului, aveam toate motivele să ne felicităm unii pe alții. Dar...

Acum, cînd toată ușa era degajată, se putea vedea limpede că ea mai fusese deschisă și din nou zidită și sigilată. Prin urmare, înaintea noastră fuseseră acolo niște hoți și încă de mai multe ori. Speram însă că nu jefuiseră chiar totul.

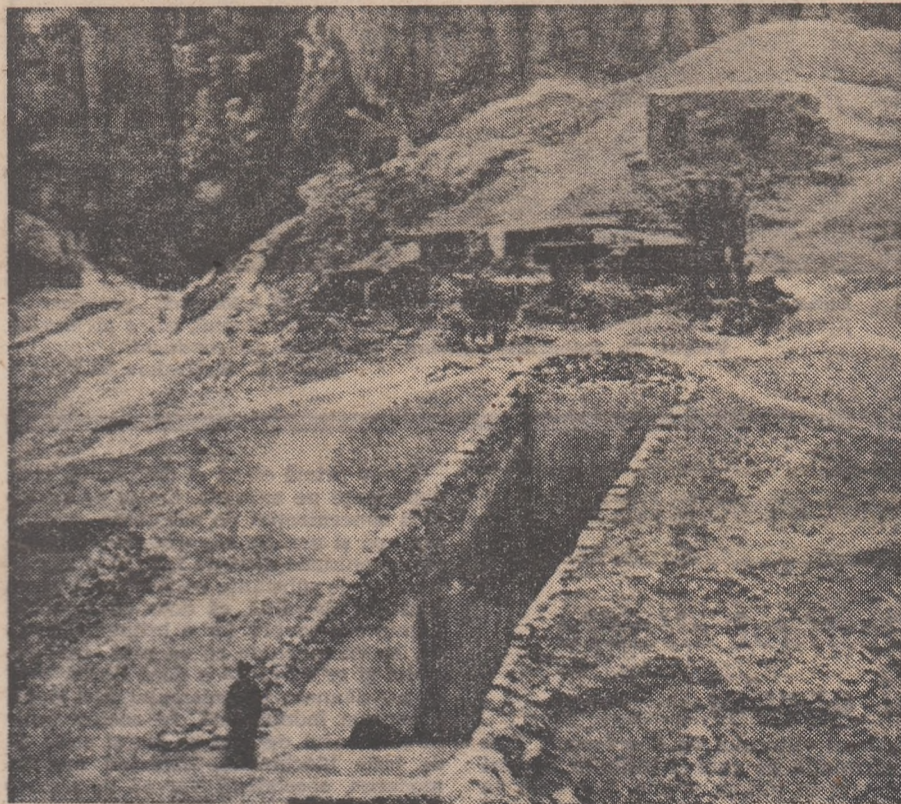
26 noiembrie a fost cea mai frumoasă zi din viața mea și cred că n-am să mai trăiesc niciodată una la fel de frumoasă. Pe la amiază am mai dat de o ușă sigilată, aproape identică cu cea

dintii. Am făcut, cu mina tremurătoare, un orificiu în colțul din stînga și am constatat că sonda metalică pe care o introdusesem apoi în deschizătură nu întîlnise nici un obstacol în cale. Deci încăperea părea goală. Am aruncat o privire înăuntru și, după ce ochii mi s-au obișnuit cu întunericul, am început să deslușesc niște animale ciudate, statui și... aur. O clipă am amuțit de uimire, iar cînd lordul Carnarvon, care ardea de nerăbdare să afle despre ce e vorba, m-a întrebat: „Vezi ceva?” am rostit doar: „Da, lucruri minunate”. Apoi am mîrșit deschizătura ca să putem privi amîndoi și am strecurat înăuntru o lanternă.

Cred că mulți arheologi încearcă un sentiment de pioasă sfială cînd intră într-o încăpere închisă și zidită cu

mia faraonului în fastuoasele-i veșminte de înmormîntare.

A doua zi am deschis ușa și am intrat în mormînt. Trebuia să facem o descriere exactă și să fotografiem absolut toate obiectele, intacte, din anticameră. Eram uluiți. Căci se aflau acolo, înghesuite unele înr-altele, zeci de obiecte, dintre care fiecare putea încununa cu succes un sezon de săpături. Pe unele le cunoșteam din alte săpături, altele ne păreau noi și ieșite din comun. Nici unul dintre noi nu și-ar fi imaginat vreodată că un număr atît de mare de lucruri se păstrasera așa de bine. O lădiță din lemn, una din cele mai prețioase descoperiri din mormînt, pictată cu scene de vînătoare și luptă, un splendid jilț cu brațe de lemn negru lăcuit, fildes și aur, un tron

Prima fotografie a săpăturilor care aveau să deschidă una din cele mai senzaționale pagini din istoria arheologiei

multe secole înainte. Trei sau poate peste trei milenii trecuseră de cînd picior de om nu mai călcasese pe podeaua pe care ne aflăm noi acum. Totuși vasele pe jumătate umplute cu mortar, cu care fuseseră zidite ușile, amprenta unui deget pe perete și o coroană mortuară sugerau că totul s-ar fi putut petrece la fel de bine și numai cu cîteva zile înainte.

Treptat, vizibilitatea a devenit mai bună, încît am putut desluși obiecte disperate. Drept în fața noastră se aflau trei nișe aurite, în formă de animale cu capete hidoase. Apoi am zărit în dreapta noastră două statui negre, identice, care-l reprezentau pe faraon, cu sceptrul în mînă și o cobră sacră pe frunte. În încăpere mai erau, de asemenea, în mare neorînduială, zeități, vase de alabastru pentru mirodenii, ghirlande de flori, paturi, jilțuri, mormane de cutii albe ovale și lămpi de forme neobișnuite. Pînă la urmă ne-am dat, însă, seama că în această dezordine nu exista nici urmă de sarcofag sau mumie. Între cele două statui negre aflate față în față ca niște sentineli mai era o ușă sigilată. Încît ceea ce vedeam era numai o anticameră, iar îndărătul ușii păzite de statui trebuie că mai erau și alte încăperi, poate o întregă anfiladă, și într-una din ele s-ar fi putut să dăm chiar peste mu-

aurit, pe care eu îl socotesc cea mai frumoasă relictă descoperită cîndva în Egipt, o cutie fără capac, cu un giulgiu eusut cu fir de aur pe care era pictată perechea regală etc. Dar esențial era că pe aproape toate obiectele era înscris numele lui Tutankhamon.

În timp ce priveam emoționați cînd un lucru cînd altul am făcut o nouă descoperire. Îndărătul unei nișe aflate într-un ungher se afla o mică deschizătură de formă regulată — încă o ușă zidită, încă o urmă de jaf, dovadă sigură că nu eram cei dintii. Așa am dat de o altă încăpere, mai mică decît prima, dar și mai tixită cu obiecte aruncate într-o dezordine de nedescris. Dacă în prima hoții mai încercaseră să pună cît de cît ordine în lucruri, în cea de-a doua totul era cu susu-n jos, semn că ei prădaseră în grabă, dar metodic. Pe podea nu era nici un centimetru pătrat liber. Peste tot obiecte splendide: o lădiță la fel de frumos lucrată ca aceea din prima cameră, splendide vase de alabastru și ceramică, un joc din fildes sculptat și pictat ș.a.m.d.

Imprejurări neprevăzute

Trăiam parcă un coșmar, căci anticamera era atît de tixită cu lucruri, încît cînd încercam să luăm de jos un obiect

riscam să deteriorăm unul sau mai multe de lingă el. Sau cine ne putea garanta că obiectele nu erau în pericol să se spargă sub propria lor greutate? Căci dacă unele păreau în stare perfectă, la fel de rezistente ca în ziua fabricării lor, altele nu prea însăreau încredere.

Erau, de pildă, niște sandale brodate cu mărgelile, dar la care ața putrezise. Cînd am atins una dintre ele, ea s-a desfăcut complet și am rămas în mînă doar cu un pumn de mărgelile care nu spuneau nimic. Se impunea deci multă grijă și răbdare. Mai întâi am făcut apă la o lampă cu spirit și la puțină parafină, apoi am lăsat o oră sau două ca să se întărească parafina și numai după aceea am putut manevra cu ușurință cealaltă sandală.

Încăperea suferise mult din cauza umezelii care răzbiase prin pereții de calcar, acoperise totul cu un strat verzui de mușgai și transformase obiectele de piele într-o masă neagră. Trebuia să lucrăm încet, exasperant de încet, ceea ce ne dădea o stare de indescriptibilă nervozitate, întrucît fiecare din noi știa că avea o răspundere fantastică.

Este un sentiment binecunoscut de orice arheolog conștient de misiunea lui. Căci obiectele pe care le descoperă nu sînt un bun al lui și, ca atare, nu poate dispune de ele cum vrea. Ele sînt o moștenire sacră, transmisă de trecut prezentului, iar descoperitorul lor numai un intermediar investit cu unele privilegii, prin mîinile cărui trece această moștenire. Dacă din imprudență, neglijență sau ignoranță, descoperitorul pierde o parte din informațiile furnizate de această moștenire, el se face vinovat de o adevărată crimă arheologică.

Am avut așadar nevoie de șapte săptămîni ca să cercetăm anticamera dar, slavă Domnului, n-am stricat nimic. Între timp vestea descoperirii noastre se răspîndise cu iuteala fulgerului. Ziarele de pretutindeni publicau cele mai fantastice știri, dintre care una mai ales ne-a făcut prea puțină plăcere: ea spunea că în Valea regilor aterizaseră trei avioane care luaseră la bordul lor comoara descoperită și o duseseră într-o direcție necunoscută.

Pe la mijlocul lui februarie 1923, lucrările la anticameră au fost definitiv încheiate. Fiecare centimetru de podea fusese minuțios cercetat și molozul găsit ici-colo cernut, pentru ca nici un fragment de mozaic să nu se piardă. Acum, încăperea era goală și puteam trece la dezlegarea tainelor camerei următoare, păzită de cele două statui.

Între noi și ceea ce se afla îndărătul ușii sigilate și apărate cu strășnicie se interpuneau milenii; de aceea, cînd am aplicat cu grijă prima lovitură în tenueială, mina mi-a tremurat. Dorința de a arunca o privire înăuntru era, însă, atît de puternică, încît imediat ce am practicat o mică deschizătură am și vîrît prin ea o lanternă. Și în fața noastră s-a ivit o priveliște uluitoare — la circa 90 centimetri de ușă se afla un perete care bara intrarea în încăpere. Din locul unde ne aflam noi, peretele părea a fi din aur curat.

În sfîrșit, după ce au fost înlăturate și ultimele lespezi, am constatat că eram în pragul camerei mortuare a faraonului, iar obstacolul care ne bara drumul era, de fapt, marginea unui urias baldachin aurit închipuind un fel de capelă în care se afla sarcofagul. Construcția era atît de mare (5,20 m pe 3,40 m și 2,50 m înălțime), încît ocupa aproape toată suprafața camerei și era gata-gata să atingă tavanul. Peretele din față al capelei era acoperit în întregime cu aur, iar pe lături erau dispuse niște plăci de faiență albastră strălucitoare, cu diverse simboluri din mozaic; ele trebuiau să confere rezistență originalei construcții.

(Va urma)

TEATRU

Cortina s-a lăsat

Intre 28 martie și 3 aprilie a avut loc în Uniunea Sovietică Festivalul dramaturgiei românești, important eveniment artistic, urmărit cu mult interes de cercurile de specialitate și de miile de iubitori ai teatrului din Moscova și Leningrad, din capitalele tuturor republicilor unionale și din zeci de alte orașe, mari și mici.

Căci aria geografică a premierelor românești a cuprins polarul Norilsk și

vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste. Din delegație au făcut parte cunoscuți regizori ca Sică Alexandrescu, Dinu Cernescu, autori ai pieselor reprezentate pe scenele sovietice — dramaturgii Aurel Baranga și Horia Lovinescu, cronicari de teatru.

Festivalul dramaturgiei românești în Uniunea Sovietică a fost o adevărată sărbătoare a culturii celor două țări. Opinia teatrală sovietică și milioane de

Conferință de presă cu prilejul Festivalului dramaturgiei românești din U.R.S.S. De la stînga la dreapta: Horia Lovinescu, Dinu Cernescu, Aurel Baranga și Sică Alexandrescu

micul oraș kirghiz Oș, Krasnoarskul și Kuibișevul, portul la Marea Neagră Suhumi și portul la Marea Baltică Klaipeda, Odessa, Cerkassî, Ivanovo-Frankovsk etc., etc.

Primul semnal al Festivalului dramaturgiei românești a răsunat cu aproape un an în urmă — ne-a spus Vasili Korșunov, vicepreședinte al Comitetului de organizare, adjunct al directorului direcției teatrelor din Ministerul Culturii al U.R.S.S. — atunci cînd teatrele noastre de dramă, muzicale și de păpuși au început selecția pieselor românești în vederea pregătirii lor pentru confruntarea cu publicul.

În total teatrele noastre au pregătit pentru festival 56 de spectacole cu 24 piese de dramaturgi români. Ele se joacă în rusă, belorusă, kirghiză, estonă, uzbekă și în alte limbi ale popoarelor sovietice. Dintre autorii contemporani prezenți în festival, amintim pe Aurel Baranga, Horia Lovinescu, Alexandru Mirodan, Paul Everac, Ecaterina Oproiu, Anca Bursan, Gheorghe Panco. Bineînțeles, n-au fost uitați Caragiale și Alecsandri, Sebastian și G. M. Zamfirescu, Eftimiu și Victor Ion Popa.

Din juriul chemat să aprecieze spectacolele și pe autorii lor — regizori, actori, scenografi —, condus de artistul poporului Mihail Tariov, director al Teatrului Mic din Moscova, au făcut parte regizori reputați ca Evgheni Simonov, Boris Ravenskih, Oleg Efremov, dramaturgul Afanasi Salinski, oameni de teatru, reprezentanți ai Ministerului Culturii al U.R.S.S.

Creatorii spectacolelor au avut emoții și pentru că la „examenul” lor a asistat o delegație a oamenilor de cultură și artă din România, condusă de Ion Brad,

spectatorii au avut posibilitatea să cunoască mai bine arta teatrală românească, tradițiile și prezentul său.

Asemenea confruntări contribuie la îmbogățirea reciprocă, la un schimb mai eficient de valori artistice. Ele concură la dezvoltarea colaborării culturale, a prieteniei și înțelegerii dintre popoarele țărilor noastre.

Natalia Rovnaia

CINEMA

Diversificări gruzine

La distanță de numai trei săptămîni, două filme gruzine programate pe ecranele noastre ilustrează diversificarea de direcții care se face remarcabil în sinul acestei cinematografii cu solidă tradiție (iar dacă adăugăm și ceva mai vechiul „Căldura mimilor tale”, tendința aceasta devine și mai evidentă).

Anchetatorul și o suavă parteneră

Cu „O anchetă dificilă” Gheorghî Kalatozișvili își reafirmă aptitudinea pentru filmul „polițist”, gen în care a debutat ca regizor, după o fructuoasă activitate de operator. Față de „Moartea filatelului”, ancheta ceastălaltă este într-adevăr mai dificilă (dar nu și mai bine condusă), deoarece criminalul izbuteste să-și ștergă abil urmele și trebuie căutat pe distanțe de mii de kilometri, din Caucaz la Marea Baltică. Prilej nu numai de angrenare a

privitorului într-o urmărire plină de suspens și de tot ce mai cere acest gen mult gustat, ci și de schițare a unui atrăgător itinerar turistic care ne poartă din sudicul Tbilisi, cu suprafețele lui plane, în Riga și Tallinul gotic verticalizate. Și un bun prilej de a alătura brunului anchetator gruzin, suave frumuseți baltice, între care Vija Artmane.

Interpretul anchetatorului este un popular cîntăreț de muzică ușoară, însă în film nu cîntă, deși frecventează destule baruri în care se cîntă și ar putea ceda măcar o dată ispitei microfonului. Dar regizorul a avut nevoie nu de vocea lui Vahtang Kikabidze, ci de talentul lui, revelat în comedia amară „Nu fi trist!” și de înfățișarea lui — în cea mai bună accepție — banală. Deoarece în cinematografie „se poartă” acum detectivul — om ca toți oamenii, pe care îl poți întîlni pe stradă, în stația de autobuz sau la bufetul expres.

„Colier pentru iubita mea” este o comedie populară în sensul cel mai propriu. Regizorul Tenghiz Abuladze nu se dă în lături de la nimic ca să se încadreze în canoanele genului. El nu se sfiește de hazul gros, presară piper din belșug și amestecă de toate — cîntec, dans, exhibiții de circ, parodie — în recipientul din care trebuie să fișnească efectul comic și de divertisment. Și reușește, mai ales atunci cînd respectă umorul specific oriental, la Nastratin Hogeia, al povestirii omonime din care s-a inspirat și tipologia ei, precum și atunci cînd la acest material, produs al unui spațiu geografico-istorico-spiritual bine determinat, aplică procedee ale comediei burlești născute în alt punct al pămîntului, pe vremea cînd comedia era rege nu numai la Hollywood ci în toată lumea.

Iulia Scutaru

1 000 DE FIRME
ȘI 115 ȚĂRI

„Mejdunarodnaia kniga” pe tot globul

În 1923 a fost înființată în U.R.S.S. prima organizație specializată în exportul, importul, producția și difuzarea tipăriturilor și altor mărfuri cu destinație culturală — societatea pe acțiuni „Mejdunarodnaia kniga”. În 1930, această societate a fost reorganizată, devenind Societatea unională „Mejdunarodnaia kniga”. Astăzi S/U „Mejdunarodnaia kniga” întreține re-

Disc realizat de firma „Melodia”

lații de afaceri cu o mie de firme, edituri și organizații din 115 țări. Ea exportă cărți, albume, note muzicale, publicații periodice, discuri de patefon, benzi de magnetofon, diafilme, diapozitive și aparataj pentru proiectarea acestora, mărci postale pentru colecții, efectuează operațiuni de închiriere a literaturii muzicale sovietice, de editare de reviste, cărți și lucrări muzicale ale autorilor sovietici de către editurile străine ș.a.

Tipăriturile, discurile și mărcile postale sovietice sînt bine cunoscute de cititorii, amatorii de muzică sau filateliștii români. S/U „Mejdunarodnaia kniga” colaborează spornic cu întreprinderile de comerț exterior din țara noastră care se ocupă cu exportul și importul de cărți și alte tipărituri, mărci postale sau discuri — „Romlibri”, „Rompresfilatelia”, „Electrecord”.

Opinia publică sovietică manifestă și ea un interes tot mai susținut față de tipăriturile, materialele filatelice și discurile românești, încît există

toate premisele ca colaborarea dintre întreprinderile de resort din țara noastră și S/U „Mejdunarodnaia kniga” să se dezvolte și mai mult.

MUZICĂ

Redescoperirea lui Rahmaninov

Serghei Rahmaninov, unul dintre cei mai mari compozitori din prima jumătate a secolului nostru, a înscris o pagină strălucită și în istoria artei interpretative și dirijorale a acestei perioade. Muzica lui, profund națională și originală, se remarcă prin lirism și dragoste fierbinte de patrie și de natură.

Rahmaninov a dezvoltat în creația sa linia lui Ceaikovski, cu care avea afinități ca stil și care a exercitat asupra-i o înfrîurire binefăcătoare. Două momente critice în viața lui Rahmaninov — căderea Simfoniei I-a, interpretată la Petersburg în 1897 și plecarea în emigrație, la sfîrșitul anului 1917 — au provocat mari întreruperi în creația muzicianului. De aceea și Occidentul l-a recunoscut mai greu ca compozitor (făcînd abstracție de concertele pentru pian, care literalmente au cucerit lumea), iar Rahmaninov a trebuit să se consacre o lungă perioadă

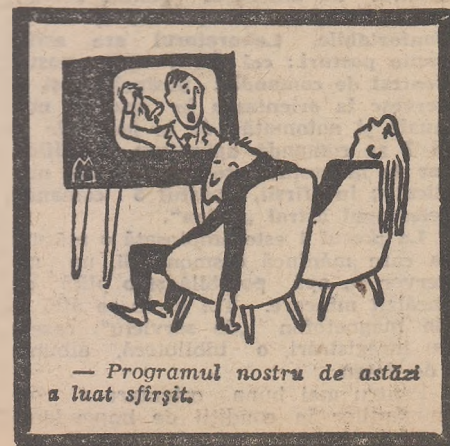
de timp exclusiv activității interpretative.

Dar în ultimul deceniu asistăm la o reconsiderare a operei lui Rahmaninov. Alături de concertele pentru pian, întotdeauna populare, acum i se cîntă tot mai mult și simfoniile, dansurile simfonice și celelalte lucrări intrate în patrimoniul universal.

În 1958, triumful lui Van Cliburn la primul Concurs internațional „Ceaikovski” de la Moscova a stîrnit un val de mîndrie printre americani, bucuroși că un pianist din S.U.A. a ieșit învingător în interpretarea muzicii clasice naționale ruse — Ceaikovski și Rahmaninov. Indiscutabil, concertele ulterioare ale lui Van Cliburn au contribuit la popularizarea muzicii lui Serghei Rahmaninov în străinătate. Lucru de care m-am convins și eu făcînd cu Van Cliburn un turneu prin S.U.A. Tot atunci am fost împreună la cimitirul „Wall-halla” de lângă New York, unde este înmormîntat Rahmaninov (mort în 1943). Van Cliburn a pus pe mormînt o crenguță de liliac alb, pe care o adusesese în ajun din Uniunea Sovietică.

Rahmaninov „redescoperit” își ocupă, în fine, locul meritat. Și poate că abia azi, cînd se împlineste un secol de la nașterea lui, își dezvăluie întreaga clarviziune cuvintele lui Ceaikovski: „Îi prevăd un mare viitor”, cuvinte rostite cînd Rahmaninov nu avea decît 19 ani.

Kirill Kondrașin

— Programul nostru de astăzi a luat sfîrșit.

arta
ca arta arta a
arta arta arta a
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

COSMONAUTICĂ

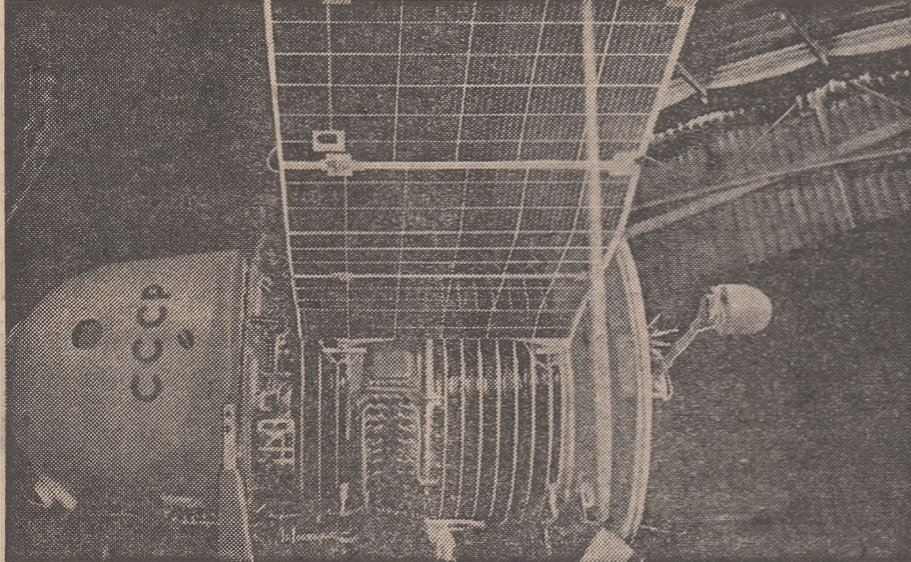
Laboratorul orbital „Saliut”

Crearea de mari laboratoare plasate pe orbite de sateliți artificiali ai Pământului este una din direcțiile care deschid mari perspective de utilizare a tehnicii cosmice pentru cercetări științifice, pentru soluționarea unor probleme practice în materie de meteorologie, agricultură, geologie, navigație maritimă și aeriană, protecția mediului etc. Primul laborator spațial pilotat a fost stația sovietică „Saliut”, lansată pe o orbită de satelit artificial al Pământului la 19 aprilie 1971. La doi ani de la această lansare și la 12 ani de la primul zbor al omului în Cosmos, în Uniunea Sovietică a fost recent plasată pe orbită o nouă stație

tului de locuit are altă culoare. Locurile de dormit se află în dreapta și stînga încăperii. La punctul sanitar există chiar un aspirator pentru derețicat compartimentele stației.

La bordul laboratorului spațial funcționează o mare gamă de sisteme cu cele mai variate funcții: de comandă, de alimentare cu energie, de reglare a temperaturii, de asigurare a activității vitale, de joncțiune, de comunicații etc.

Cercetările științifice care se fac la bordul laboratoarelor spațiale „Saliut” vizează în primul rînd activitatea sistemului cardiovascular al cosmonauților. Această preocupare a fost

„Saliut-1”

din această serie, anume „Saliut-2”. Scopul recente lansări este perfecționarea construcției laboratorului, sistemelor și aparatelor de la bordul său, precum și efectuarea de cercetări științifice și experiențe în condițiile zborului cosmic. Ne folosim de acest prilej pentru a face o sumară prezentare a construcției laboratoarelor spațiale „Saliut” și a programului lor de cercetări medicobiologice.

Stația „Saliut” este un vast complex, alcătuit dintr-un bloc orbital, lansat fără echipaj și o navă de transport din seria „Soiuz”, lansată de o rachetă purtătoare proprie. După joncțiune, o parte din sistemele de bord ale navei de transport sînt decuplate, iar alimentarea cu energie este preluată de blocul orbital. Trecerea echipajului din nava de transport în blocul orbital și înapoi se face prin nodul de joncțiune, cosmonauții nefiind nevoiți să iasă în spațiul cosmic.

Blocul orbital al stației este divizat în trei compartimente. Două din ele — cel de lucru și cel de trecere — sînt etanșe. În aceste compartimente lucrează și se odihnește echipajul și tot acolo este concentrat echipamentul stației. Al treilea compartiment, care nu este etanș, comunică cu spațiul cosmic. El adăpostește rezervoarele cu combustibil, motoarele sistemului de orientare și comandă a mișcării și instalația motoare pentru corectarea traectoriei.

Motoarele de la bordul laboratorului spațial permit efectuarea de manevre pentru apropierea de nava de transport, orientarea spre un anumit punct de pe bolta cerească, manevre de modificare a orbitei, orientarea laboratorului în așa fel încît planurile bateriilor solare să fie îndreptate spre Soare etc.

Constructorii laboratorului spațial „Saliut” au amenajat pentru echipaj cabine spațioase și posturi de lucru confortabile. Laboratorul are astfel șapte posturi: cel dinții este postul central de comandă: posturile 2 și 6 servesc la orientarea în spațiu, manuală și automată; de la posturile 3 și 7 se comandă aparatura științifică, iar de la postul 4 se fac cercetări medicale; în sfîrșit, postul 5 comandă telescopul astral „Orion”.

La postul 1 este amplasată o măsura la care mîncă cosmonauții, un rezervor cu apă potabilă și o plită de încălzit mîncare. Tot acolo se află și un magnetofon „de serviciu”, casete cu înregistrări, o bibliotecă, albume de desen.

Pentru mai buna orientare a cosmonauților în condiții de imponderabilitate, fiecare plan al compartimen-

dictată de împrejurarea că circulația sanguină a organismului omenesc este în mod obișnuit expusă înfrîngerii unor factori exteriori între care și gravitația terestră. Circulația sanguină este studiată atît în stare de repaus relativ, cît și în cursul executării unor exerciții fizice. Din analiza datelor obținute cu ocazia zborului laboratorului spațial „Saliut-1” s-a conchis că în cursul unui zbor cosmic cu o durată de aproximativ patru săptămîni circulația sanguină își menține o valoare funcțională satisfăcătoare.

Tot cu prilejul zborului laboratorului „Saliut-1” s-au luat cîteva probe de sînge în vederea analizei lor pe Pămînt. Și, la încheierea misiunii, s-au făcut următoarele analize: determinarea formulei leucocitare, determinarea numărului de leucocite și trombocite la mia de hematii, conținutul de zahăr, de colesterol și de uree din sînge. Compoziția celulară a singelui a-a vădit nici o modificare.

O altă experiență interesantă a fost limitarea, pentru scurt timp — pînă la cinci minute — a forței gravitaționale. În acest scop, la bordul laboratorului spațial „Saliut-1” a fost plasată o instalație care semăna pe dinafară cu un butoi în care aerul era menținut rarefiat pînă la o anumită valoare. Cosmonauții intrau pe rînd pînă la briu în „butoi” unde, sub influența rarefierii aerului afluxul de sîngespre picioare și bazin se intensifica. Cu alte cuvinte erau parțial reconstituite condițiile forței gravitaționale. În acest timp se înregistrău o serie de caracteristici fiziologice.

Experiențele medicobiologice efectuate la bordul laboratorului spațial „Saliut-1” sînt considerate ca un mare aport adus la organizarea unor zboruri cosmice de lungă durată.

PSIHOLOGIE

Putem vorbi
limbi pe care...
nu le știm?

Ziarele din mai toate țările aduc din cînd în cînd știri despre oameni care, în urma unor puternice trauma-

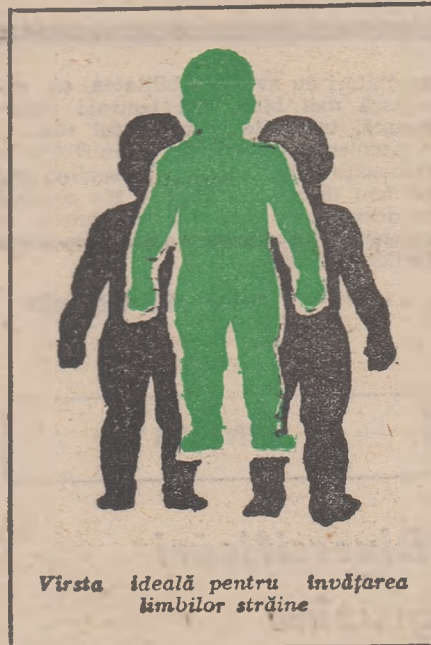
tisme sau șocuri, încep să vorbească limbi pînă atunci necunoscute de ei. În ce măsură trebuie să dăm crezare acestor vești senzaționale?

Vorbirea nu este o particularitate înăscută. Ereditar se transmit numai un număr de funcții psihice extreme de simple, inclusiv instinctele, dar nu și cele din care face parte vorbirea. Deprinderea vorbirii se desfășoară concomitent cu dezvoltarea copilului, în cadrul comunicării acestuia cu mediul ambiant. Copiii învață, de aceea, limba, pe care o vorbesc cei care sînt cei mai aproape de ei. Un copil născut, de pildă, într-o familie de francezi dar crescut într-o familie de germani va vorbi, evident, limba germană.

S-a dovedit, de asemenea, că limbile străine se învață cel mai bine pînă la 9—10 ani. Un copil care în această perioadă din viața lui aude vorbindu-se în preajma sa chiar trei limbi, le învață pe toate trei.

Uneori se întîmplă ca un ins să nu-și mai amintească că la o vîrstă fragedă a vorbit — chiar dacă nu perfect — o limbă străină. Urmele acesteia rămîn însă bine ancorate în memorie. Aceste urme pot fi activate, de pildă, prin hipnoză. Prin urmare, omul nu uită absolut totul. De aceea, în cazurile de restructurare esențială a activității cerebrale, survenite în urma unui traumatism sau a unei maladii grave, trecutul, în cazul nostru limba de mult uitată, răzbate la suprafață. Și atunci insul în cauză începe să rostească, spre surprinderea celor din jur și a lui însuși, cuvinte și chiar fraze întregi dintr-o limbă „necunoscută”. Unii vorbesc chiar limbi „moarte” ca greaca sau latina.

În sfîrșit, o ultimă observație. Cînd după o afazie (pierderea totală sau parțială a facultății de a exprima gîndurile prin grai) un bolnav poliglot începe să-și revină, de multe ori

Vîrsta ideală pentru învățarea limbilor străine

el își amintește mai întîi cuvinte dintr-o limbă străină și abia mai tîrziu limba natală, cea mai cunoscută. Mai mult, sînt cunoscute cazuri cînd acest proces a început cu o limbă de mult uitată.

GEOFIZICĂ

În curînd,
un cutremur
în California

Deși sînt foarte diverse în manifestările lor, catastrofele naturale seamănă între ele prin faptul că, în marea majoritate a cazurilor, nu pot fi prevăzute, ceea ce agravează bineînțeles consecințele cu care se soldează. Acesta este și motivul pentru care în multe țări se fac cercetări intense pentru a se găsi metode cît mai eficiente de previziune a unor astfel de evenimente.

Dar doi cercetători care consideră că au făcut pași mari în această direcție, cred că sînt în măsură să afirme că un cutremur de pămînt cu o magnitudine de 4,5 în scara Richter se va produce peste cîteva luni în Valea Ursului, la 160 kilometri sud-est de San Francisco.

Previziunea celor doi cercetători nu se întemeiază pe date statistice, ci pe studii a patru cutremure de pămînt

șta știința știința știința
știința știința știința știin
șta știința știința știința
știința știința știința știin
știința știința știința știin
știința știința știința știin
știința știința știința

care s-au produs între lunile decembrie 1971 și ianuarie anul acesta de-a lungul faimoasei falii San Andreas din California. Ei își sprijină afirmația pe concluziile trase mai ales din cercetarea micilor zguduiri care au urmat cutremurelor. Măsurătorile făcute în cursul lor le-au permis, într-adevăr, să deseneze contururile liniilor de ruptură de mare adîncime care au apărut în cursul cutremurelor. După părerea celor doi savanți, în momentul de față între pereții faliei există un spațiu care, mai curînd sau mai tîrziu, se va umple cu prilejul unui nou cutremur. Iar calculele lor le arată că acest nou seism se va declanșa la o anumită adîncime sub Valea Ursului.

FIZICĂ

Incendiarii
invizibili

În fiecare zi izbucnesc pe glob mii de incendii, mai mari sau mai mici: numai în întreprinderile americane sînt consemnate, în medie, circa 1 000. Cauzele multora din ele rămîneau pînă nu de mult invizibile în mister. Un „incendiator”, invizibil făcea adevărate ravagii!

Recent, însă, „incendiatorul” a fost descoperit. Numele lui: electricitatea statică care ia naștere din utilizarea pe scară largă în tehnică și viața de fiecare zi a polimerilor sintetici și materialelor dielectrice — care nu sînt bune conductoare de electricitate, în schimb acumulează pe suprafața lor sarcini electrostatice ce apoi interacționează.

Aceste sarcini electrostatice se formează în cursul unui mare număr de procese tehnologice. Iată cîteva exemple de interacțiuni: transportul în conducte, prăfuirea, prelucrarea mecanică etc. În cursul transportării lor prin conducte se produce, de pildă, o electrizare a lichidelor și a materialelor pulverulente. La umplerea rezervoarelor stațiilor de benzină, diferența de potențial dintre suprafața combustibilului și pămînt poate fi de 160 000 de volți sau chiar mai mare. Or, tensiunea critică la care se produce de obicei o străpungere — descărcare electrică ce străbate un izolant sau izolator și le suprimă proprietățile de izolare — este de circa 30 000 volți pe centimetru. Iată de ce descărcările cu șcînteii din cursul unor procese tehnologice ca obținerea, pomparea și prelu-

Izolație fonică
Desen de D. Agaev

tehnica tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica

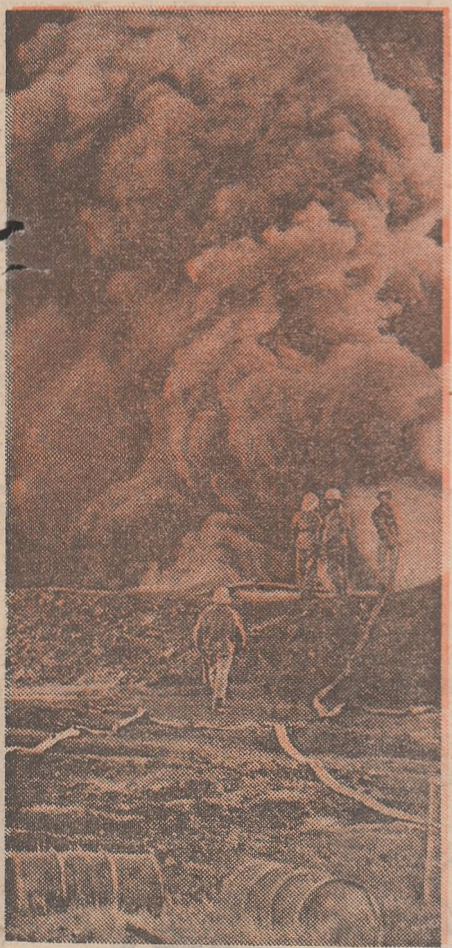

erarea substanțelor inflamabile au adesea consecințe catastrofale.

Dar și omul poate aprinde materialele inflamabile. Fiind mereu în contact cu utilaje cu sarcină electrică, deplasându-se în timpul muncii pe covoare de linoleum sau alte materiale rău conductoare de electricitate, el acumulează, din cauza proprietăților izolatoare ale încălțăminte și dușumelei, sarcini electrice. Diferența de potențial dintre corpul omenesc și obiectele electrice care îl înconjoară poate ajunge la valori foarte mari. Și e de ajuns ca un ins astfel electricizat să se apropie, de pildă, de o structură metalică pentru ca instantaneu să producă o descărcare prin scînteie. Energia acestei descărcări este mai mult decât suficientă pentru aprinderea sau chiar explozia materialelor inflamabile.

Sarcinile electrostatice luate ca atare nu sînt primejdioase pentru viața omului. Dar ele pot influența într-un fel sau altul asupra stării lui fizice, la fel cum cîmpurile electrice care iau naștere în diverse procese de producție exercită o înfrîurire negativă asupra mersului producției, a calității produselor. Materialele și țesăturile plastice atrag particule de praf, firicele de păr, de ață, se murdăresc, iar foile de hîrtie se lipesc.

Cum se poate anihila electrizarea? Există mai multe procedee. Unul preconizează legarea utilajelor cu pămîntul. Rezultate mulțumitoare dă și ionizarea aerului. Dar cel mai eficient mijloc de micșorare a electrizării este sporirea conductibilității materialelor dielectrice

Uneori acumularea de sarcini electrostatice poate duce la consecințe extrem de grave

pnă la valori de conductor. În acest caz, în lichidul și materialele pulverulente se adaugă substanțe antistatice. Adăugînd, de pildă, în benzină 0,001 la sută oleat

de crom, rezistența ei specifică scade pînă la nivelul conductibilității electrice. În felul acesta se asigură o securitate totală la vîrsarea benzinei, indiferent de viteză.

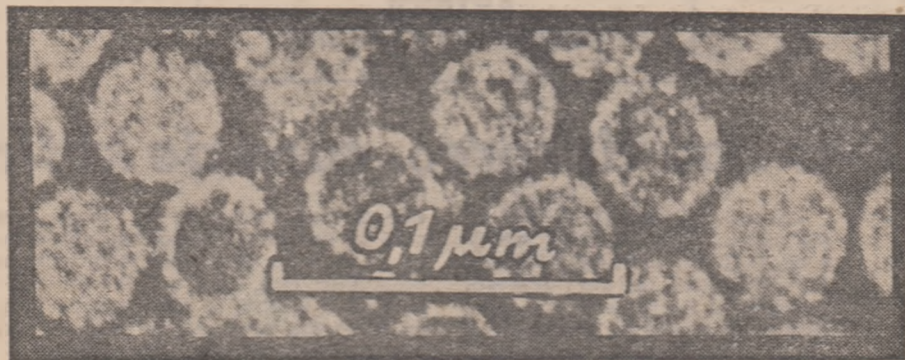
Pentru a scăpa de electrizarea hîrtiei sau a țesăturilor e suficient să le ținem două-trei zile într-o încăpere cu multă umiditate sau să le stropim cu apă. Și într-un caz, și în celălalt electrizarea dispăre.

BIOLOGIE

Virusurile la fotograf

Astăzi știința cunoaște procese vitale fundamentale inaccesibile direct ochiului omenesc, întrucît la baza funcțiilor biologice și biochimice ale moleculei stau niște componente infinitesimale. Aceste componente au putut fi vizualizate grație metodelor de cercetare a infrastructurii. Imagini din această lume a infinitului mic ilustrează tot mai frecvent și articolele de popularizare. Să vedem însă cum sînt obținute ele.

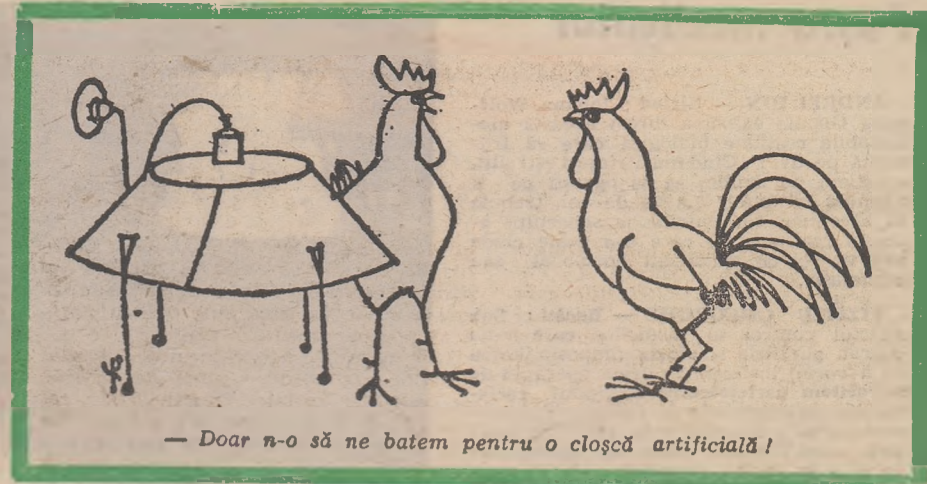
Am ales drept exemplu un domeniu foarte actual, anume acela al vi-

Portretul unui virus mărît de 470 000 de ori

rusurilor. Acești agenți patogeni nu pot fi văzuți la microscopul obișnuit. De aceea se spune că sînt particule submicroscopice. Avînd între 20 și 300 nanometri (1 nm este egal cu o miliardime de metru), ele se află sub puterea separatoare a microscopului optic, prin care se pot deosebi particule de cel puțin 0,0002 mm. Virusurile devin vizibile pentru ochi abia la microscopul electronic, a cărui putere separatoare se situează astăzi pe la 0,2—0,3 nm. După cum o arată și numele lui, acest microscop utilizează fascicule de electroni care au o lungime de undă mult mai mică decît lumina. Or, cu cît este mai scurtă lungimea de undă a radiațiilor folosite pentru a „ilumina” obiectul, cu atît se deosebesc puncte mai apropiate. Trecînd printr-un sistem de lentile electrice sau magnetice, electronii se adună într-un fascicul și impresionează placa fotografică. În felul acesta se obține o imagine de 1 000—500 000 de ori mai mare decît obiectul. Ulterior, imaginea de pe placă mai poate fi mărită de 10—15 ori prin metode fototehnice. Pentru virusuri este suficientă o mărire primară (pe placă) de 10 000—100 000 și una secundară de 5 ori. Din fotografia de mai sus vedem că 47 mm corespund cu 0,1 micrometru (a zecea mia parte dintr-un milimetru), ceea ce înseamnă că obiectul a fost mărit de 470 000 de ori. Dacă vrem să stabilim dimensiunile virusului reprezentat, măsurăm mai multe particule și obținem un diametru mediu de 18 nm, iar 18 mm împărțiți la mărirea de 470 000 ori ne dau 0,000 039 mm = 39 nm. Dacă am putea mări la fel de mult gămălia cu diametrul de 3 mm a unui ac cu gămălie de sticlă, am obține o bilă uriașă cu diametrul de 14,1 km!

Pentru a da însă imagini mărite atît de mult virusurile trebuie tratate într-un anumit fel. Cum se procedează cu o particulă virală liberă, adică aflată în afara celulei gazdă? Astfel de particule se obțin cel mai bine din culturi de celule infectate. Centrifugarea foarte rapidă a culturilor duce la o „conglomerare” a virusurilor, iar medii speciale de centrifugare, respectiv procedee de purificare biochimică asigură îndepărtarea „impurităților” (tot ce nu este virus) din preparat. Preparatul cît mai concentrat și pur este pulverizat pe niște mici grile din cupru și apoi acoperit

— Doar n-o să ne batem pentru o cloșcă artificială!

cu un strat foarte subțire de material plastic și unul de cărbune. Dacă ar fi introdus în microscop și mărit după ce s-a uscat, nu s-ar vedea nimic, dat fiind că virusurile se compun din proteine și acizi nucleici, care sînt transparentți pentru electroni, încît nu aruncă nici o imagine pe ecranul fluorescent. Căci în microscopul electronic nu pot fi văzute decît obiectele care absorb și dispersează electronii și apar deci ca imagini de contrast.

Obiectele care nu dau un contrast suficient de bun trebuie „preparate”. Astfel, virusurile sînt tratate în vid

aceea că odinioară, acum șase milioane de ani, Mediterana era un deșert fierbinte. Ea alcătuiă o depresiune cu o adîncime de 3—4 km, al cărei sol, era compus din depozite de sare acumulate într-un strat gros de mai bine de un kilometru. Din aceste depozite salifere au fost aduse la suprafață mostre: roci, evaporite, a căror prezență nu poate fi explicată altfel decît prin amintita ipoteză. De altfel, carotele conțineau și fosile.

Ipoteza ar permite, în fine, explicarea misterului canioanelor fluviale care crestează țărnișele mediteraneene și par a se datoră unei mari scăderi a nivelului mării. Studiarea topografiei submarine a permis înțelegerea fenomenelor fizice care s-au produs atunci. Acum zece milioane de ani, Mediterana era o largă cale maritimă între Atlantic și Oceanul Indian. Ciocnirea plăcilor africane și asiatică a dat apoi naștere masivelor muntoase din Orientul Apropiat și a separat Mediterana de Oceanul Indian. După care, continuîndu-și mișcarea spre nord, placa africană s-a ciocnit de cea europeană.

Atunci, sub presiunea Africii, la nivelul Gibraltarului s-a format un relief muntos, relief care a jucat rolul de baraj, izolînd complet Mediterana de Atlantic. Astăzi, pierderile de apă, prin evaporare, ale Mediteranei sînt evaluate la 4 000 km³ anual. Dacă lucrurile au stat la fel și acum șase milioane de ani, marea a putut să se golească complet într-o mie de ani. Fenomenul s-ar fi petrecut în etape succesive: la început Mediterana s-ar fi „divizat” în mari lacuri, apoi în lacuri din ce în ce mai mici, extrem de sărate, care au secat și ele și au dispărut, făcînd loc unor văi moarte.

Dar lucrurile nu s-au oprit aici.

Uriașul pînten al Gibraltarului, vestigiul al „barajului” care a închis odinioară strîmtoarea

Forajele făcute de nava oceanografică în trei zone diferite ale bazinului au arătat că, acum 5,5 milioane de ani, aceștia au fost subit inundate și acoperite de ape marine foarte profunde. Fenomenul, sînt de părere cercetătorii, s-ar fi datorat unui seism frecvent în această regiune, care a pricinuit prăbușirea barajului muntos. După care Oceanul Atlantic s-a năpustit, prin spărturi, în depresiune. Rapid, breșa a devenit o imensă catractă, o cădere de apă cu o lățime de mai mulți kilometri și o înălțime de sute de metri. În marea renăscută s-a instalat o floră și o faună nouă. Strîmtoarea a luat aspectul pe care-l cunoaștem astăzi și Mediterana a redevenit marea care fusese cu 500 000 de ani înainte.

Dar blocul african presează mereu Europa. Va închide el oare din nou strîmtoarea Gibraltar? Va putea fi aceasta din nou străbătută cu piciorul? Lucrul nu e imposibil dar, în geologie, viitorul, ca și trecutul, se socotesc în sute și milioane de ani.

IPOTEZE

Scufundarea deșertului Mediterana

Mii de Niagare! Oceanul Atlantic deversîndu-se în cuveta deșertică mediteraneană și umplînd-o într-un secol! Acesta este fantasticul spectacol la care ar fi putut asista omul acum cinci milioane și jumătate de ani la Gibraltar.

Dar cum s-a produs evenimentul? Răspunsul la această întrebare a fost recent dat de colectivul științific al unei nave de cercetări oceanografice. Echipată cu aparatură pentru foraje submarine la mari adîncimi, nava a brăzdat apele Mediteranei efectuînd, în vederea prelevării de carote, foraje în cele mai diverse zone.

Cercetate atent, aceste carote au dat naștere unei noi ipoteze. Anume la

OLANDA

O enciclopedie sui-generis

Spre deosebire de Amsterdam — oraș așezat pe aproape o sută de insule legate între ele prin cinci sute de poduri — de Rotterdam unde se simte un puternic iz oceanic sau de exotical Volendam — Haga e un oraș specific continental. Reședința a Curții regale și a guvernului, această a doua capitală a țării e un oraș în care au loc multe congrese și conferințe internaționale, reuniuni diplomatice...

Dar Haga, care e și un important centru cultural, oferă turiștilor și

Georg Maduro comanda un pluton de ostași la fel de tineri ca și el. La 10 mai, plutonul a atacat temerar inamicul și a luat prizonieri. Dar ceva mai târziu, Maduro a murit în lagărul de concentrare de la Dachau și a fost decorat post-mortem cu diploma de cavalier.

Georg Maduro era singurul copil la părinți. Aceștia doreau foarte mult să-i eternizeze memoria. Dar cum? În cele din urmă a găsit un răspuns ieșit din comun... Monumentul ridicat în memo-

fapte, nu se adresează memoriei, ci fanteziei. Căci autorii ei au știut bine că oamenii au, chiar când sînt adulți, pasiunea pentru jocuri, pentru amuzament.

Evident, în această copie nu e cuprinsă chiar toată țara, ci numai lucrurile mai deosebite din Olanda. Dar acest lucru se face cu artă de bijutier: bisericile protestante au în vîrf cocoș de aur, cei opt cai de la careta regală sînt duși de căpăstru de opt vizitii cu veste brodate artistic...

Să ne continuăm, însă, vizita prin Madurodam, cu alte cuvinte prin Olanda. Să trecem din Haga în Amsterdam. Primul lucru care atrage aici luarea aminte este aeroportul, celebrul Siphol. Spre bucuria tinerilor vizitatori, pe pista acestei porți aeriene înaintea un „Olandez zburător“ al companiei KLM. E gata-gata să se desprindă de pămînt. Dar, vai, azi e vreme proastă și nava aeriană nu va decola. În schimb, alături se mișcă tot ceea ce poate și trebuie să se miște. Dintr-un tunel iese, fluierînd, un tren. Pe benzile unei autostrăzi aleargă neîntrerupt automobile, iar din port pleacă o navă. Se învîrt carusele, zboară scrîncioburi, galopează cai. Și, desigur, își rotesc aripile morile de vînt, deși în aer nu e nici o adiere. Se rotesc, spre deosebire de semenele lor în mărime naturală, care au increment de mult. (În Olanda există circa o mie de mori de vînt, dar vremea lor a trecut și numai cîteva mai funcționează acum spre a mulțumi curiozitatea turiștilor).

Seara, orașelul e luminat feeric. Se aprind luminile în casa lui Rembrandt și în casa lui Spinoza. Pe străzi apar reclame multicolore, lumina inundă aeroporturile și autostrăzile, gările și porturile. Fermieri cumpățați ies la plimbare în saboți de lemn, iar băieți cu șorturi de piele în față încep în amurg să ude minuscule lalele.

Pe străzile nocturne ale Madurodamului ies mereu alți liliputani. Și mereu noi Guliveri privesc curioși fermele și palatele lor, restaurantele și muzeele, stadioanele și băncile, pietele și bisericile. Orașul-jucărie își încetează activitatea noaptea târziu.

Madurodamul se transformă o dată cu toată țara. Cînd în Olanda apare ceva nou, interesant, originalul orașel se îmbogățește și el cu un nou exponat. „Noua construcție“ trebuie aprobată de consiliul orașenesc, din care fac parte 30 de consilieri și consiliere în vîrstă de 14—15 ani, aleși dintre elevii din Haga. Așa au apărut, la vremea lor, copia Sipholului, unul din cele mai mari aeroporturi din Europa și modelul de catarg Euromast, înălțat deasupra Rotterdamului renăscut din ruine. Iar miine va apărea altă noutate, necunoscută vizitatorilor de ieri și de azi ai Madurodamului.

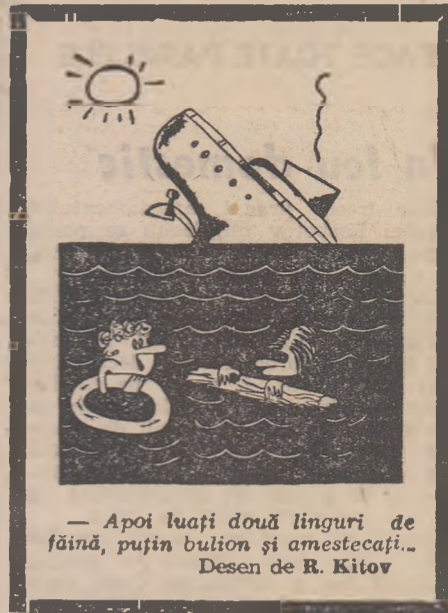
L. Lughinin

MAURITANIA

De unde începe Sahara

Orice locuitor, ba chiar și călătorul străin care vizitează pentru prima oară Mauritania, poate răspunde ușor la întrebarea: de unde începe Sahara? Desigur că de acolo de unde ia sfîrșit Oceanul Atlantic, Zona de uscat locuibilă dintre cele două elemente naturale rivale — oceanul și deșertul — este extrem de îngustă: o fișie de numai... cîteva metri de-a lungul țărîmului. De aceea, istoria Mauritaniei este, fără îndoială, unul din cele mai scurte capitole din analele Africii. Regiune aridă, greu accesibilă, ea a fost explorată mult mai târziu decît altele.

Mai mult, pînă de curînd se credea chiar că nimic n-ar putea trezi la viață această imensă țară. Deșertul și oceanul izolau Mauritania de restul lumii. Încît acum mai bine de 12 ani, cînd președintele Moktar Ould Daddah a proclamat Republica Islamică Mauritania, tînarul stat a trebuit să pornească practic de la zero, căci n-avea industrie și nici chiar capitală. Singurele sale bunuri păreau a fi deșertul și rarele corturi de nomazi presărate pe inospitalierele întinderi de nisip. Într-adevăr, deșertul a invadat mai bine de patru cincimi din teritoriul mauritan, dar nu se află numai sub picioare; el poate declanșa în orice clipă o furtună de nisip, poate acoperi soarele, distrugînd oaze, ucigînd orice formă de viață.

— Apoi luați două linguri de făină, puțin bulion și amestecați...
Desen de R. Kitov

La Nouakchott am văzut o mașină pentru orice teren care fusese găsită, în ajun, în deșert pe locul unde o surprinsese o furtună. Cine ar mai fi putut spune ce culoare avusese mașina? Miriade de grăunțe de nisip izbiseră vehiculul, distrugînd vopseaua și spărgînd geamurile. După trecerea furtunii mașina fusese adusă remorcată în oraș împreună cu cei cîteva supraviețuitori. Dacă vrea să reziste în deșert, omul trebuie să lupte mereu împotriva acestuia, să-și facă provizii de apă și de hrană și să se ferească de razele-i fierbinți.

Bătălia dintre om și deșert a început acum 40 de ani... în aer. „Drumul de caravane a fost însemnat de oseminte, al nostru a fost marcat de cîteva avioane... a scris mai târziu Saint-Exupéry. Mii de kilometri de nisip, apoi Port-Etienne: patru clădiri într-un deșert“. Numai o elice înfiptă în fața aerogării din Nouadhibou (fostul Port-Etienne) — în amintirea piloților care și-au plătit fapta temerară cu viața — mai amintește acum de pionierii cerului Saharei.

Astăzi mauritanii, la fel de impasibili ca și odinioară, se instalează în fotoliile avioanelor spre a ajunge într-o oră la Dakar, capitala Senegalului vecin, sau în șase ore în Europa. Multe din aparatele care brăzdează văzduhul Mauritaniei aparțin companiei aeriene interafricane „Air Afrique“ sau companiei naționale, recent înființate, „Air Mauritanie“. Deșertul a pierdut deci bătălia în aer. Dar pe sol?

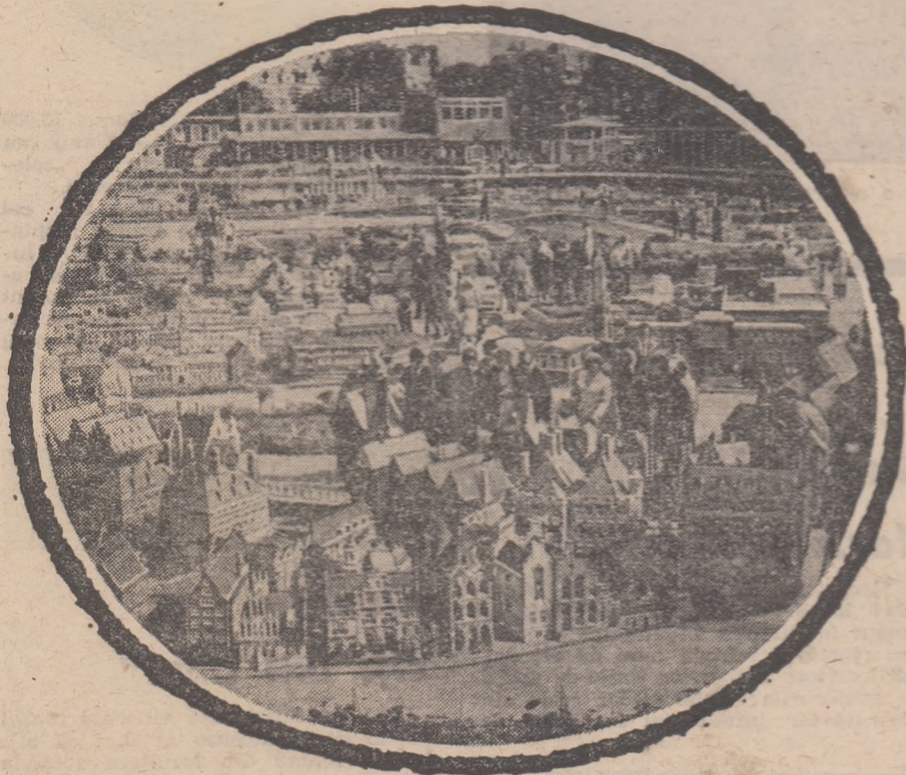
În berberă, Nouakchott înseamnă „locul unde suflă vîntul“. Cîndva, la această răscruce de drumuri de caravane se afla un mic fort francez, cu o garnizoană alcătuită din 15 soldați senegalezii. Piatra de temelie a viitoare capitale a fost pusă cu un an înainte de proclamarea independenței țării. Nouakchott era atunci cea mai tînară capitală, dar și cea mai mică, din lume; cei 600 de locuitori se cunoșteau aproape toți între ei. Curînd, însă, în deșert au apărut cartiere de case albe cu un etaj sau fără, s-au construit drumuri, conducte de apă, centrale electrice, spitale, o tipografie, cîteva săli de spectacol etc. Acum un an a fost deschisă o Școală normală superioară, cea dintîi din țară.

Aproape toți cei aproape 40 000 de locuitori ai capitalei — ca dealtminteri marea majoritate a populației — sînt musulmani. Cînd te apropii de oraș, primul lucru care îți atrage luarea aminte e minaretul zvelt al unei moscheii în stil modern. În stînga ei începe artera centrală: strada Dunei, strălucită de magazine și prăvălii, bănel și hoteluri, stații de benzină cu emblema companiilor ESSO, Shell, Mobil Oil, birouri ale unor companii aeriene...

Chiar în centrul capitalei, numai partea carosabilă a străzilor este asfaltată, restul e nisip, nisip... Iar cum treci de paralelipipedul Adunării Naționale, orașul se termină brusc și cît vezi cu ochii se întinde un spațiu fără viață, numai arareori străbătut de cîte o caravană de cămile.

Zilnic, pe singura cale ferată a țării, cu o lungime de 650 km, din nord, de la Zouerate, pornesc spre portul Nouadhibou două garnituri marl. Transportă minereu de fier de bună calitate smuls de om deșertului. Căci de prin 1950, geologii au constatat că munții nu prea înalți de lângă Zouerate și F'Derick sînt alcătuiți aproape în întregime dintr-un minereu (zăcămintele au fost evaluate la 200 milioane de tone) foarte bogat în fier: pînă la 66 la sută. Ceea ce este, evident, enorm pentru o țară socotită pînă nu de mult total lipsită de resurse naturale.

E. Babenko

Orășelul-muzeu

splendidele pinze din Galeria regală de artă Mauritshuis, al doilea muzeu de artă al Olandei după cel din Amsterdam. Înființată pe baza colecției de tablouri a lui Wilhelm al V-lea al Olandei, Galeria, care datează din secolul al XVIII-lea, s-a îmbogățit mereu prin numeroase achiziții, încît acum este socotită una dintre cele mai remarcabile colecții din Europa prin calitatea lucrărilor. Căci cuprinde numai capodopere. Rembrandt, de pildă, este reprezentat prin „Leția de anatomie a doctorului Tulp“, „David și Saul“ ș.a., Frans Hals prin „Portret de bărbat“, Vermeer prin „Vederea Delftului“ etc.

Se știe că multe orașe olandeze, ale căror nume se termină în „dam“, amintesc de digurile în preajma cărora au fost construite. Amsterdamul, bunăoară, este orașul care se află lângă digul de pe râul Amstel. Dar și la Haga există un „dam“, un orașel în miniatură care nu-i însemnat, însă, pe nici o hartă geografică.

Dar mai întîi un scurt istoric extras dintr-un ghid.

...Se scria anul 1940. Coloane motorizate germane invadaseră țara. Războiul a fost foarte scurt. Tînarul olandez

ria temerarului erou trebuia să fie un nou oraș...

În felul acesta, printre multe „dam“-uri olandeze a luat ființă, în 1952, încă unul — Madurodam, care se deosebește nu numai de toți semenii lui olandezi, ci și de toate orașele lumii. Căci copiii olandezi străbat acolo o țară a adulților, iar adulții se întorc pentru scurt timp în minunata țară a copilăriei.

Pentru a ajunge la Madurodam, vizitatorul străbate mai întîi strada Haringkad; la un moment dat cumpără bilet de intrare și, după ce trece un hotar invizibil, se transformă într-un Guliver. Căci se pomenește în fața unei Olande la scara 1/25. Dar trebuie să fie foarte atent ca să nu atingă cu cotul o cetate din secolul al XV-lea, să nu lovească cu virful pantofului o conductă de apă din secolul al XVII-lea sau să nu strivească un „Boeing-747“.

Într-un târziu, vizitatorul ajunge și... la Haga, cu castelul Binnenhof lângă care s-a aciuat și muzeul Mauritshuis în miniatură, al cărui original poate că abia l-a vizitat. Dar acum acest Mauritshuis abia îi ajunge pînă la piept. Binnenhof-ul original este în genere liniștit, pustiu. Cel din Madurodam, însă, are în față o minusculă carretă de aur și o gardă de onoare. Copiii din jur incremenesc, căci acu-acu s-ar putea deschide intrarea principală și s-ar vedea leșind perechea regală. Dar răbdare, mult așteptatul eveniment se petrece o singură dată pe an — în cea de a treia joi din septembrie cînd, după vacanța de vară, parlamentul își reia lucrările.

În fața lui se mai află însă și altă construcție binecunoscută: turnul Euromast-ului din Rotterdam care, în versiunea originală, are o înălțime de 122 metri. Guliverii din Madurodam ajung însă pînă aproape de restaurantul lui, care în realitate e la circa 102 metri înălțime. Dar, dacă te apleci puțin, poți arunca o privire și în celebra cabină luată de pe o corabie și montată undeva în mijlocul turnului.

Așadar, într-o oră și jumătate vizitatorul poate străbate toată Olanda: Utrecht și Leiden, Amsterdam și Delft, Haarlem și Rotterdam, poate vedea palate și muzee, ferme și porturi, monumente și aeroporturi, biserici și canale. Pe scurt, poate cerceta o enciclopedie sui-generis, care nu operează cu cifre și

globul
globul globul
globul globul globul
globul globul globul glot
globul globul globul gi
globul globul globul globu
globul globul globul globu
globul globul globul globu
globul globul globul globu

FACE TOATE PARALELE

Un leu domestic

Cine trece pragul apartamentului familiei Berberov din Baku se poate pomeni întâmpinat de un leu enorm, cu o coamă abundentă.

La prima vedere s-ar părea deci că King e adevăratul stăpîn în familia arhitectului Lev Berberov. Această impresie nu durează, însă, decît pînă cînd vizitatorul îl vede pe căfelul Chap fugărindu-și de acolo — cu un lătrat imperativ — prietenul de cincizeci de ori mai mare sau pe micuții Eva și Romka, de 6 și 4 ani, agățându-i-se de coadă ori încăleccîndu-l ca pe cel mai docil căluț de lemn.

Căci King e cel mai pașnic leu din lume. Niciodată agresiv cu adulții, îi adoră pur și simplu pe copii, care de multe ori adorm cu capetele învelite de coama lui. King e mereu foarte grijuliu cu ei, se ferește să nu-i calce, să nu-i lovească.

Și totuși, în ciuda acestei comportări mai mult decît frumoase, King nu poate scoate nasul în stradă — cel puțin ziua, întrucît, pentru motive pe care nu și le poate desigur explica, circulația normală suferă atunci o

■ Dacă nu-i iarbă, e bun și finul (Intr-o rezervație din munții Kirghiziei)
Foto: L. Dronov (A.P.N.)

căci Mauriac e primul oraș din lume care a declarat război tutunului.

Campania a început acum circa doi ani. Michel Toriac de la postul de radio „France-Inter” căuta de mult un fapt care să epateze opinia publică. Și într-o zi i-a picat în mînă, absolut întâmplător, un articol despre o metodă eficientă de combatere a fumatului — fără tratament medical și fără constrîngere, numai prin convingere colectivă, obiectiv destul de ușor de realizat grație ubicuității radioului.

Ideea lui Toriac a fost imediat acceptată de șefii lui. Trebuia ales numai locul experienței. Pe care avea să-l stabilească chiar Toriac — închizînd ochii și atingînd cu degetul la întimplare harta Franței. Sub deget se afla satul Salers. Zis și făcut. În martie 1971 s-a deplasat dar la Salers o echipă de la „France-Inter”. O campanie de 15 zile a înregistrat un rezultat remarcabil și neașteptat succes. În Salers erau 100 de fumători. În urma acțiunii întreprinse jumătate din ei s-au dezbărat de nărav.

Încurajat de prima experiență reușită, „France-Inter” nu s-a oprit aici. Următorul teren de experimentare a fost Mauriac, cel mai apropiat oraș de Salers. Fostii fumători din Salers au fost invitați să ia cuvîntul pe scena celui mai mare cinematograful din oraș. Ei au povestit, cu lux de amănunte, despre noua lor poftă de mîncare, despre somnul liniștit de care beneficiază acum, despre împrejurarea că nu mai tușesc dimineața...

Și toate acestea în patria lui Jean Nicot, ambasadorul Catherinei de Medicis (1519—1589) în Portugalia, cel care avea să aducă în Franța obiceiul fumatului și să dea numele lui unei substanțe din planta care stîrnește astăzi atîtea controverse.

CINE URMEAȚĂ...

După Flipper, Turk

De la un timp plonjorii subacvatici au început să fie înlocuiți în misiunile lor de recuperare a obiectelor scufundate nu numai de delfini ci și de lei de mare. Aceștia au un mare avantaj față de om, întrucît pot plonja fără antrenament și echipament submarin la o adîncime de 250 m. Capturați, ei pot fi dresați ca și delfinii în numai 2—3 săptămîni și suportă ușor harnășamentul, dotat cu clești, necesar misiunilor încredințate. Obiectele recuperate au atins, în unele cazuri, chiar o greutate de 1 000 kg! Cel mai isteț leu de mare dresat pare a fi Turk, „salariat” al Serviciului de biologie de la Point Mugu, California. După ce a localizat un obiect, Turk urcă la suprafață pentru a-l semnala oamenilor de pe navă. Apoi, leul de mare replonjează la locul descoperirii și se apropie de obiect pe care-l încadrează cu cleștele. După care, de la suprafață este acționat un cablu înfășurat pe un tambur care, la rîndul lui, acționează cleștele. În felul acesta de pe fundul oceanului au putut fi recuperate multe obiecte interesante.

PE CÎND HAPPY-END-UL ?

Indienii,
fără western-uri

Recentele evenimente de la Wounded Knee (în Dakota de Sud), au repus în discuție situația indienilor și au reamîntit întregii lumi de cei dinții locuitori ai Statelor Unite de astăzi. Avatarurile existenței lor reale sînt într-adevăr înfinit mai dramatice de-

■ Unul din indienii care au apărut Wounded Knee împotriva poliției federale

cît cele mai palpabile western-uri. Evaluată la circa un milion pe vremea lui Cristofor Columb, populația indiană — decimată în nesfîrșitele lupte cu „fețele albe”, cu bolile și inaniția — ajunsese la începutul secolului nostru la numai 250 000 de suflete. Conform recensămîntului din 1970, astăzi ea începe să se apropie de cifra de acum aproape cinci secole, respectiv 900 000 de locuitori.

În cursul ultimelor decenii, coeficientul nașterilor a fost destul de ridicat în sinul populației indiene. În schimb mortalitatea infantilă continuă încă să fie de o dată și jumătate ori mai mare decît la restul populației americane. Un salt remarcabil l-a făcut longevitatea indienilor mai ales în cursul ultimilor douăzeci de ani: de la 44 la 63 de ani și jumătate, dar mai e totuși cu șapte ani mai mică decît aceea a americanilor de alte naționalități.

Comparația e și mai defavorabilă pentru indienii atunci cînd e vorba de boli — cazurile de tuberculoză sînt, de pildă, de șapte ori mai frecvente printre ei — și de sinucideri (17,5 la 100 000 de locuitori față de media de

„ varia
„ varia varia
„ varia varia varia-
varia varia varia varia
aria varia varia varia var
„ varia varia varia varia
„ varia varia varia varia varia
ia varia varia varia varia vs
varia varia varia varia varia

10 pe ansamblul S.U.A.). Numai 13 000 de tineri indieni (între 18—22 ani) au putut frecventa anul trecut un „colegiu”, formă de învățămînt mediu.

Situația cea mai critică o au cei 500 000 de indieni care trăiesc răsplădiți în așa-numitele „rezervații”. Întîmplările de la Wounded Knee au arătat însă, așa cum spune un cuvînt de ordine al „Mișcării indiano-americane”, că „Urișul roșu e cu un genunchi la pămînt, dar e gata să se ridice”.

IN VINO VERITAS

„Gustă
cîți ani am!”

Dacă un turist care vizitează orașul italian San Vincenzo ar dori să afle de la vreunul din locuitorii acestuia cîți ani are, l-ar auzi rostind această frază: „Imediat, vă aduc să gustați cîți ani am!” După care omul o să intre în casă, de unde o să se înapoieze cu un pahar cu vin, pofîndu-l pe turist să guste, ca să aprecieze cît de vechi e vinul și, în felul acesta, să afle și cîți ani are proprietarul.

Căci în orașul San Vincenzo există un frumos obicei, care nu mai poate fi aflat năcieri în altă parte: cînd se naște un copil, părinții coboară în pivniță un butoi cu vin nou și-l lasă acolo. Deci vinul se învechește cu tot ațîția ani cît are copilul. Cînd acesta ajunge la vîrsta înșurătorii, la nuntă se bea o bună parte din conținutul butoiului. Dar locuitorii din San Vincenzo au grijă să mai și oprească o parte din vin, pe care îl păstrează toată viața. Atunci cînd oferă musafirilor cite un pahărel de vin, ei le cer să stabilească vechimea vinului, dintr-o singură sorbitură, și astfel și vîrsta gazdei. E o mare plăcere pentru locuitorii din aceste locuri să verifice priceperea degustătorilor de vin.

Uneori, această pricepere poate fi, însă, și o sursă de necazuri. Se povestește, de pildă, că o văduvă care afirma că are 40 de ani, ținea mult să se mărite cu un viticultor. Toate au mers bine pînă cînd viitorul soț i-a cerut să guste din vinul ei. După ce a sorbit o înghițitură, a exclamat însă supărat:

— De ce m-ai mințit? Ai 48 de ani bătuți pe muche!

■ Cei mai tineri membri ai familiei Berberov

bruscă și neplăcută perturbare. În schimb noaptea se plimbă în voie, cu arhitectul Berberov. Agenții de circulație îl cunosc acum bine și nu se mai miră văzîndu-l călcînd agale, ținut în lesă de stăpînul lui. În cursul zilei, King ia aer pe acoperișul plat al casei în care locuiește, unde i-a fost rezervată o porțiune acceptabilă, înconjurată cu un grilaj. Poate deci dormi sau se poate plimba în aer liber cît îi pofteste inima.

Uimitoarea experiență a arhitectului Berberov dovedește că mîndrul rege al animalelor, puternic fiară de 200 de kilograme, se poate supune docil omului. Lev Berberov explică, însă, performanța lui foarte simplu, fără nici o afectare:

— King n-a fost îmbîlzințit, ci crescut de noi. Familia noastră este un fel de clan leonin, în care puilul de leu s-a simțit de la bun început un membru ca toți ceilalți. În toate familiile de lei, puilii ascultă de toți ceilalți componenți mai în vîrstă și nu calcă obiceiurile pe care ei le-au instaurat. Noi sîntem cu toții, chiar și copiii, niște adulți pentru King. Mai mult, acesta are încredere și în ceilalți oameni, întrucît nici unul nu i-a făcut vreodată vreun rău.

IN PATRIA LUI NICOT

Mai întii un sat,
apoi un oraș...

Zorile au surprins orașul acoperit în zăpezii, în piață nu mai erau decît niște dimensiuni și toate marile străzi erau răsplîndite de lumina soarelui. Franța avea de ce...

Alexandru Macedon în cabina telefonică

Dacă locuiți într-un bloc cu lift, vi s-a întâmplat, probabil, să observați că această instalație atât de necesară declanșează uneori adevărate porniri destructive la o seamă de locatari minori (că nici cei majori nu o tratează întotdeauna cum s-ar cuveni, asta-i altă poveste). Zgîrietură, „literatură murală”, butoane smulse și cite altele nu are de suferit cabina dreptunghiulară!

Dar nu, n-am de gând să scriu despre întărirea pazei lifturilor și a altor invenții ale civilizației moderne. Mă muncesc însă o întrebare: de unde această dorință de distrugere în sufletul încă crud al unui adolescent? Și în general: unde trebuie căutate rădăcinile pornirii de a distruge ceea ce au făcut alții?

Intr-o vară, întins pe plajă, am urmărit o scenă care s-a repetat câteva zile la rând: un grup de copii construia cu pasiune și migală un castel de nisip, iar după plecarea lor

el. Afirmare prin distrugere? Da, căile conștiinței tinerilor sînt uneori încalcate. Dar datorită unei conștiințe mature este să vegheze și să dea alarma...

Intr-adevăr, de ce se întâmplă că un tinăr, care a cîștigat o victorie asupra receptorului, asupra firului sau discului telefonului automat, se simte Alexandru Macedon, de parcă n-ar fi întrerupt doar o linie telefonică, ci ar fi desfăcut însuși nodul gordian al autoafirmării? De unde acest romantism pe dos? Cum poate un gest destructiv să treacă drept unul de eroism?

Problema este mult mai serioasă decît ar putea părea la prima vedere și soluționarea ei cere unirea eforturilor tuturor factorilor care răspund de educație. Și în primul rînd părinții. Educația trebuie pornită pe baze sănătoase încă din familie. Copiii trebuie crescuți de mici în spiritul respectului față de muncă — a lor și a altora, față de avutul obștesc. Nici un părinte să nu admită ca odrasla lui să gîndească: „Dacă nu-l lucrul meu, nu-mi pasă!”

Plivirea buruienilor comportării antisociale trebuie făcută pe toate căile. Și în primul rînd prin forța purificatoare a cuvîntului, a convingerii. Totul depinde cînd și cum spunem cuvîntul necesar. La o întîlnire cu elevii, Maxim Gorki a mărturisit cum, în copilărie, se distra cu tovarășii săi de joacă spîrgînd sticlele felinarelor de pe stradă. Odată a fost prins de un lampagiu, care nu l-a bătut însă, ci a început să-l povestească cum se fabrică sticla, ce muncă grea și delicată este. De atunci Alioșa Peșkov nu s-a mai atins de felinare și nu l-a lăsat nici pe ceilalți să se atingă.

Civilizația înseamnă creație. Tot ce ne înconjoară, tot ce e înscris de mina omului în cadrul amplu al naturii — de la cui la simfoniile lui Beethoven — este marcat de o nepotolită sete de creație. De aceea, orice stricăciune, orice pornire destructivă, oricît de mică, este cumplită prin caracterul ei de opoziție față de muncă, de civilizație; și este periculoasă pentru societate nu atît prin proporțiile pagubei, ci fiindcă este o fisură în conștiința și comportarea omului.

I. Rotin

SPORT

În jurul hocheiului

„IAK-15”. Drumul cu pucul spre partea adversă a înaintașului sovietic Alexandr Iakusev, purtător al tricolorului cu numărul 15, este atît de vitezos, încît el a fost poreclit „IAK-15”. Ceea ce nu-i displace...

Cîte ceva despre mască. Forța loviturii pucului, care zboară cu o viteză de 180 de kilometri pe oră, poate ajunge pînă la cîteva zeci de kilogra-

me pe centimetrul pătrat. Portarul Klaus Kirche, veteran al echipei R. D. Germane, spunea: „Mască nu te apără de durere, dar îți dă un sentiment de siguranță”.

De aceea, portarii fără mască au devenit o raritate, chiar printre pro-

La adăpostul, relativ, al măștii (Vladislav Tretiak, tinărul portar al reprezentativei U.R.S.S.)

fesioniști. Iar portarii echipelor de juniori sînt obligați prin regulament să poarte mască.

„Pionierul” măștii este socotit hocheistul japonez Teidsi Homna: la Jocurile Olimpice de iarnă din 1936 el și-a făcut pentru prima oară apariția pe teren cu o ciudată apărătoare de sîrmă pe față. Dar a fost nevoie de aproape două decenii pînă cînd suedezii să încerce din nou — și fără succes — să acopere fața portarului. Mască a fost definitiv adoptată mai tîrziu, după ce a început să o poarte celebrul Set Martin.

ÎNTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul dorit? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv., mai ales dacă ea este de interes general.

Mens sana in corpore sano

I.

Prin ce mijloace se poate dezvoltă memoria (în afara exercițiilor de memorare)?

C. DIDA
Suceava

R.

Ce se poate face pentru ca să avem o memorie bună și a nu fi puși în situația de a spune: „Nu mă mai ajută memoria”?

În primul rînd, trebuie să ne ferim de oboseala și surescitarea nervoasă care au o influență nefastă asupra creierului și, implicit, asupra memoriei. Să respectăm deci orele reconfortante de odihnă din timpul nopții și să ne obișnuim să facem cît mai multă mișcare în aer liber. Apoi nu e bine să obosim creierul cu informații inutile, ci să le selectăm cu atenție, citind tot ce ne interesează, dar nu mecanic!

Să căutăm să ne antrenăm memoria, întrucît acest antrenament joacă un rol important în dezvoltarea și menținerea unei memorii bune. În vederea unui astfel de antrenament sînt necesare: „un carnetel de investigații”, voință și consecvență. Ori de cîte ori memoria ne joacă o festă, să ne notăm acest lucru în carnetelul nostru de investigații. Dacă, de pildă, am văzut un cîine, dar nu ne mai aducem aminte din ce rasă de ciini face parte, să ne notăm semnamentele și apoi să nu ne mai gîndim la el. După ce s-au adunat 10—15 cazuri, să consacrăm o oră și jumătate — cîte 45 de minute dimineața și seara sau cîte 15 minute de șase ori pe zi — pentru antrenarea memoriei, care o să ne ajute să găsim răspuns la întrebările din carnetel. Mulțumită voinței, și unui antrenament consecvent, într-o săptămînă-două aproape toate cazurile vor fi rezolvate. Dacă vizităm o expoziție — și e bine

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo
g dialog dialog dialog o
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog di
dialog dialog dialog dialog
og dialog dialog dialog diak

să facem cît mai des acest lucru — să încercăm să reținem în linii mari lucrările expuse și să ne notăm în același carnetel cîteva particularități. Iar cînd vom răsfoi vreun album cu reproduceri, să încercăm să ne amintim cine e autorul unei lucrări pe care am văzut-o anterior. Sau, în sfîrșit, dacă ascultăm o melodie de pe un disc, să ne concentrăm, căutînd să ghicim numele melodiei și al interpretului, bineînțeles, dacă le-am știut cîndva.

Între prieteni se poate organiza un mic concurs: „Cine are memoria mai bună”, stabilind un punctaj pentru răspunsurile corecte și rapide. Unul dintre participanți pune o întrebare dintr-un anumit domeniu, iar ceilalți se străduiesc să răspundă cît mai repede și corect.

Pentru explicații suplimentare, consultați și „Veac nou” nr. 45/1972 și 4, 9/1973.

— Vorbești germana?
— Nu știu, n-am încercat

CORESPONDENȚA SENTIMENTALĂ

Cititorii între ei

„Prin aceste rînduri încerc să-mi exprim o dorință pe care atîția alți tineri v-au încredințat-o: aceea de a corespunde cu tineri și tinere din întreaga țară, indiferent de vîrsta pe care o au. Aș dori foarte mult să găsesc prieteni cărora să le pot spune părerile și, bineînțeles, să le cunosc și pe ale lor despre tot ceea ce îți oferă lumea din jur. Adresa mea: Hossu Rodica, strada Gheorghinelor nr. 10, Oradea, jud. Bihor”.

Ne bucură să știm că în revista noastră găsiți răspuns la miile de întrebări pe care vi le puneți. Vă dorim un interes mereu treaz față de acest permanent miracol care este viața.

„Aș dori să corespund cu tineri și tinere din întreaga țară, care îndrăgesc muzica ușoară (în special pe S. Adamo), poezia și călătoriile de explorare. Iată și adresa: Rodica Ronea, str. Poiana Cimpina nr. 1, Bloc A 5, sc. B, etaj 2, ap. 22, sector 7 București”.

Iată că optimismul dv. a fost întemeiat! Mulțumim pentru aprecieri.

Paulina Cibi: Vă mulțumim pentru rîndurile dv. calde. Tema care vă interesează a fost tratată în paginile revistei noastre dar, bineînțeles, vom mai reveni asupra ei, întrucît e mereu actuală. Și acum, să vă dăm adresa completă, pentru viitorii dv. corespondenți pe care îi interesează probleme de psihologie, pedagogie, etică: Paulina Cibi, învățătoare, 39 de ani, strada Florilor Bloc 3, ap. 4, orașul Gh. Gheorghiu-Dej

Pe virfuri — cu respect pentru bunul obștesc

un alt copil îl dărima, călcîndu-l în picioare. Cînd am intervenit, tatăl micului barbar mi-a explicat serios: — Nu știu ce să-i mai fac. Cred că-i o pornire înnăscută. Și eu și nevastă-mea ne batem capul și nu putem găsi răspuns.

Trecînd peste părerea despre „pornirea înnăscută”, care coincide în bună măsură cu afirmațiile unor psihologi occidentali că instinctele dominante natura umană, peste faptul că știința respinge o atare poziție, ba mai mult, afirmă că principiul creator este cel ce stă la baza comportamentului omului, lăsînd deci la o parte aceste rațiuni superioare și complexe, i-am pus tatălui o întrebare simplă:

— Dacă n-ați reușit să-l convingeți cu vorba, de ce nu-i trageți cîteva palme în clipa cînd se ridică de lîngă dumneavoastră și se duce să distrugă munca altora?

Tatăl m-a privit de parcă aș fi fost marțian și m-a pus la punct:

— Eu nu oprim personalitatea copilului. Și apoi, să nu exagerăm: aici nu-i vorba de muncă, ci de joacă!

Două fraze, două greșeli! Spuneam mai sus că la baza comportamentului uman stă principiul creației. Dar uneori din dorința de a se impune în ochii celorlalți, adolescenții se abat de la acest principiu.

Această dorință este legitimă și firească. Pentru adolescent ea constituie problema problemelor. „Puștiul” vrea să-și facă simțită prezența. Ascultați-l: cu vocea-i în schimbare el își susține înflăcărat părerea. Chiar dacă nu spune mare lucru, dar e părerea lui.

Zgîriind cabina ascensorului, colegul său vrea și el să demonstreze ceva. Să se afirme așa cum înțelege

Desen de V. Spelnikov